БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 94 (1356)
15 МАЙ ЖУМА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

„...Озгина бўлса ҳам сусткашлик кўрсатиш мўл ҳосил етиштиришга катта путур етказади. **Агар биз ҳар бир кундан, ҳар бир соат ва минутдан тўла фойдалансаккина, ҳосилдорликни ошириш, пахта етиштиришни кўпайтириш йўлидаги курашда ютиб чиқамиз.** Кўкламнинг меҳнати бутун йилнинг роҳати деган халқнинг ҳикматли гапи бор. Бу жуда ўйлаб айтилган мақол. Бир кунни бекорга ўтказдингми, ҳосилни йўқотдим деявер! Буни ҳар биримиз доимо ёдда тутишимиз керак.“

(Область пахтакорлари кенгаши қатнашчиларининг Мактубидан).

Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштиришга—кенг йўл!

КПСС нинг XXI съезди мамлакатимиз экономикаси ва маданиятини бундан кейин ҳам зўр бериб юксалтиришнинг ғоят катта программасини белгилаб берди. Съезд қарорларида кўрсатиб ўтилганидек, мамлакатимизнинг иқтисодий соҳадаги асосий вазифаси — ишлаб чиқарувчи кучларни ҳар томонлама ривожлантириш, оғир индустрияни устун даражада ривожлантириш базасида экономиканинг барча соҳаларида ишлаб чиқаришни коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда ва капиталистик мамлакатлар билан тинч иқтисодий мусобақада СССРнинг ғалаба қозонишини таъминлашда ҳал қилувчи қадам қўйиш имконини берадиган даражада ўстиришга эришишдан иборатдир.

Совет кишилари олдига қўйилган бу ғоят катта вазифани бажаришда халқ хўжалигининг барча соҳаларида ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш ҳал қилувчи роль ўйнайди. Коммунистик партия меҳнат унумдорлигининг тинмай ўсаборишини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқаришни механизациялашга, корхоналарни янги, янада унумли ишлайдиган замонавий техника ва асбоб-ускуналар билан қуроллантиришга ҳамиша алоҳида эътибор бериб келди. КПСС Марказий Комитетининг шу йил 24 июнда чақириладиган Пленуми ҳам ана шу ғамхўрликнинг ёрқин намунасидир. Пленумда КПСС XXI съездининг саноатда ва қурилишда комплекс механизацияни жорий қилиш тўғрисида, ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, поток линияларини жорий қилиш, саноат ишлаб чиқаришни ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш ҳамда қурилиш қийматини камайтириш мақсадида эскириб қолган асбоб-ускуналарни, штамп ва инструментларни янгилаш тўғрисидаги қарорларини бажариш тадбирлари ҳақидаги масала муҳокама қилинади.

Мамлакатимизда социалистик экономика асосларининг асоси, техникани тинмай тараққий эттираборишнинг моддий базаси бўлган кучли оғир индустрия вужудга келтирилган. Ватанимиз саноати халқ хўжалигининг турли соҳалари учун зарур бўлган замонавий асбоб-ускуналарнинг энг мукаммал турларини кўплаб ишлаб чиқараётир. Эндиликда ишлаб чиқариш процессларини имкони борича кўпроқ механизациялаш, поток линиялар ва конвейерлар ташкил этиш, автоматлаштиришни кенг жорий қилиш учун ҳамма имкониятлар бор.

Халқ хўжалигининг барча соҳаларида янги техникани изчиллик билан жорий этиш, ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш—мамлакатда ишлаб чиқарувчи кучларни тинмай ўстиришнинг, меҳнат унумдорлигини тобора кўтаработишнинг, совет кишилари моддий фаровонлигини янада яхшилашнинг, Ватан бойликларини, унинг кучқудратини тағин ҳам оширишнинг муҳим шартидир. Шу сабабли ҳам маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари янги техникани жорий этишга, қўл кучи билан бажарилаётган ва кўп меҳнат талаб этаётган оғир ишларни биринчи навбатда механизациялашга алоҳида эътибор беришлари зарур.

Областимиз саноат корхоналари, транспорт ва қурилиш ташкилотларининг коллективлари партия XXI съезди қарорларини оғишмай амалга ошираборпб, ишлаб чиқаришни янада юқори босқичга кўтариш соҳасида дастлабки ютуқларни қўлга киритдилар. Жумладан «Чирчиксельмаш» заводида корхона коллективининг кучи билан электродлар тайёрлайдиган республикамиздаги биринчи ярим автомат линия ишга туширилди. Агарда илгарилари оддий усулда ишланганда бир цикл учун 8-12 соат вақт сарфланган бўлса, эндиликда ана шу операцияга бор-йўғи 12-15 минут вақт кетаяпти. Корхонада яқинда культиватор панжалари тайёрлайдиган иккинчи поток линия ишга туширилди. Бу эса ўз навбатида деталлар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш имконини берди. Агарда 1958 йилда корхона ҳаммаси бўлиб 11 миллион сўмлик запас қисмлар ишлаб чиқарган бўлса, бу йил 30 миллион сўмлик худди ана шундай маҳсулот ишлаб чиқара олади.

Лекин шуни очиқ эътироф қилиш керакки, иш процессларини механизациялаш ва айниқса автоматлаштириш соҳасида ҳали жиддий камчиликлар ва ҳал қилинмаган кўпгина проблемалар бор. Жумладан, кўпчилик машинасозлик корхоналарида асосий ишлаб чиқариш процесслари механизациялаштирилган бўлишига қарамай, ёрдамчи процесслар ҳали ҳам қўл кучи билан бажарилмоқда. Масалан, «Ўзбексельмаш», «Ташавтомаш» ва бошқа корхоналарда иш вақтининг ярмига қадар бўлган қисми қўл кучи билан қилинадиган ишларга сарф бўлмоқда. Бу эса ўз навбатида ана шу операцияларни механизациялаш ва комплекс механизациялаш ғоят муҳим эканлигини яна бир бор кўрсатиб турибди.

«Социалистик жамиятда, — деган эди Н. С. Хрушчев партия XXI съездида қилган докладида, — автоматлаштиришнинг фақат иқтисодий аҳамиятигина эмас, шу билан бирга катта социал аҳамияти ҳам бор. Автоматлаштириш жорий қилинганида меҳнатнинг характери тубдан ўзгаради, ишчиларнинг маданий-техника савияси ошади, ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги тафовутни тугатиш учун шарт-шароит вужудга келтирилади». Дарҳақиқат, ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш — меҳнатни механизациялашнинг энг юқори формаси бўлиб, у меҳнат унумдорлигини янада юқори поғонага кўтариш учун ғоят катта истиқболларни очиб беради.

Техникани тараққий эттириш учун бошланган умумхалқ ҳаракати ўз навбатида партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг зиммасига ғоят катта ва масъулиятли вазифаларни юклайди. Улар кенг меҳнаткашлар оммасининг ижодий ташаббусини қўллаб-қувватлашлари, мусобақа жараёнида вужудга келаётган янгиликларни ўз вақтида пайқаб олиб, уни бутун коллектив ўртасида кенг оммалаштиришлари, ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишнинг эскириб қолган формаларини бузиб ташлаб, янгиларини изчиллик билан жорий этишлари, тайёрланаётган машиналарни янада такомиллаштириш, маҳсулот таннархини камайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш каби муҳим масалаларга доимо жиддий эътибор беришлари лозим. Олий ўқув юртларининг ҳамда конструкторлик бюролари ходимларининг ишлаб чиқариш билан алоқаларини янада мустаҳкамлаш — техникани тағин ҳам тараққий эттириш соҳасида турган вазифаларни муваффақият билан ҳал қилишга ёрдам беради.

Ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ҳамда автоматлаштириш учун умумхалқ юриши бошланди. Шунга эришмоқ керакки, бу олижаноб ҳаракатдан биронта ҳам корхона, биронта ҳам инженер-техник ходим, биронта ҳам ишчи четда қолмасин!

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Молдавия колхозчиларининг меҳмони

КИШИНЕВ, 13 май. (ТАСС). Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришган муваффақиятлари учун Ленин ордени билан мукофотланган Молдавия ССР га ана шу юксак мукофотни топшириш учун Кишиневга келган КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев бугун Молдавия Компартияси ҳамда ҳукумати раҳбарлари билан биргаликда Страшенск районидаги Мичурин номли колхозда бўлди.

Н. С. Хрушчев колхоз активлари билан хўжаликнинг аҳволи ва уни ривожлантириш перспективалари ҳақида суҳбат қилди ва колхозчилар олдида нутқ сўзлади. Шундан кейин у колхознинг боғ ва токзорларини айланиб чиқди ва қўшни «Бируница» қишлоқ хўжалик артелининг бригадаларидан бирида ҳам бўлди.

Ўзбекистон ССР Статистика бошқармасининг АХБОРОТИ

Ўзбекистон ССРнинг колхоз ва совхозлари КПСС XXI съезди қарорларини бажариш юзасидан ўз зиммаларига 1959 йилда давлатга 1.425.000 дона қоракўл тери сотиш ҳақида социалистик мажбурият олган эдилар. Колхоз ва совхозларнинг қоракўл тери сотиш юзасидан олган мажбуриятлари бажарилди.

Қоракўл тери сотиш давом этмоқда.

Ўзбекистон ССР Статистика бошқармасининг АХБОРОТИ

Ўзбекистон ССР тухум тайёрлаш бўйича 1959 йилнинг биринчи ярим йиллик планини муддатидан олдин бажарди.

АНДИЖОН-ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ МУСОБАҚАСИ

Мусобақадошларимиз маслаҳати асосида ғўза қатор ораларини ишлашни сифатли ўтказайлик!

Чиноз районидаги «ЎзССР 30 йиллиги» колхозининг ўртоқ Ф. Сепершаев бошлиқ тюпкочи звено аъзолари ғанишерчилар ташаббусига қўшилиб 22 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун курашмоқда. Суратда: ўртоқ Ф. Сепершаев ғўзани культивация қилаётир.

М. Устабобоев фотоси.

Ғўза парваришида сусткашлик қилиш—ҳосилга путур етказади

Ҳозир мўл ҳосилнинг тақдири ҳал қилинмоқда. Биз мусобақадошларимизнинг ғўза парвариши соҳасида олиб бораётган ишлари билан танишар эканмиз, зиммага олган мажбуриятни ортиғи билан бажариш учун астойдил меҳнат қилаётган фидокор кишиларни кўп учратмоқдамиз. Бундай кишилар Юқори Чирчиқ районидаги колхозларда ҳам бор. Райондаги «Политотдел» колхозида ғўза парвариши соҳасидаги ишлар бирбирига боғлаб ўтказилаётганлиги бизни қойил қолдирди. Бу ерда ҳаммаси бўлиб 315 гектар ерга чигит экилибди. Шундан 226 гектар ерга 60х60 схемаси билан квадрат-уялаб чигит экилган. Механизаторлар, колхозчиларнинг ғўза парваришига пухта тайёргарлик билан киришганликлари кўриниб турибди: квадратлар ғоятда аниқ чиққан. Колхозчиларнинг пахта теримини машиналаштиришга қатъий аҳд қилиб, шу мақсад учун 100 гектар ерининг ғўзасини ажратиб қўйганликлари бизни хурсанд қилди. Колхознинг ўртоқ Ким Григорий бошлиқ бригадасидаги ишлар қувончлидир. Ҳозир бу ерда ғўза иккинчи марта парвариш қилинмоқда. Биз бу колхоз аъзоларидан ғоят миннатдор бўлдик.

Лекин биз борган колхозлардаги бригада ва звеноларнинг ҳаммасида ҳам иш кишини хурсанд қиладиган даражада эмас. Кўпчилик жойларда ғўза парваришида агротехника қоидаларига қатъий риоя қилинмаётганлигининг гувоҳи бўлдик: масалан, Свердлов номли колхознинг ўртоқ А. Комилжонов бошлиқ бригадасини олиб кўрайлик. Бу бригадада культивация даврида ғўза қатор оралари зарур кенглик ва чуқурликда юмшатилмаётир. Бундай культивациядан нима фойда?

Биз бригада аъзоларига уларнинг бу ишидан норози эканлигимизни айтдик, дарҳол культиваторнинг иш органларини қайта кўриб чиқиш, тўғри ўрнатиш, сўнгра культивацияга киришишни маслаҳат бердик.

Бундай аҳволни Сталин номли колхознинг 6, 3-бригадаларида ҳам учратдик. Механизаторлар, бригадирлар бу камчиликлардан ўзлари уялиб қолишди. Колхознинг 7-бригадасида эса баъзи бир ишлар шошмашошарлик билан бажарилаяпти: культивация даврида айрим ғўза тупларининг қирқиб юборилишига йўл қўйилмоқда. Экиш вақтида маркер тўғри ўрнатилмаганлиги учун чигит қаторларга тўғри тушмаган эмиш.

«Ленинизм» колхозининг айрим бригадаларида культивация даврида участканинг талаби, ернинг шароити яхши ҳисобга олинмаётир. Колхознинг ўртоқ Туроб Ҳамроев бошлиқ бригадасида 4 гектар ердаги ғўзани кўндалангига культивация қилиш зарур бўлгани ҳолда узунасига культивация қилинаяпти.

Баъзи жойларда қимматли вақт қўлдан берилиб, иш орқага суриб юборилмоқда. «Ленинизм» колхозининг 6-бригадасида суғоришдан сўнг дарҳол культивацияга киришилмаганлиги туфайли тупроқ ҳаддан ташқари қуриб кетибди. Ҳамкасбларимизга бу ерларни энди трактор билан культивация қилишдан кўра от культиваторидан фойдаланиб, тупроқни юмшатиш фойдали эканлигини маслаҳат берар эдик.

Ҳозир суғориш ишларини ғоят эҳтиётлик билан ўтказиш талаб қилинади. Бунда ҳар бир даланинг шароити, тупроқ хусусияти ҳисобга олиниши лозим. Олимларимиз, агрономларимиз биринчи вегетацион суғоришнинг қанчалик сифатли ўтказилишига қараб, кейинги суғоришларнинг сони ва муддати белгиланади, деб айтишмоқда. Шундай бўлгандан кейин бу ишга тажрибали сувчиларни ажратиш, контролликни кучайтириб, масъулиятни ҳис қилган ҳолда меҳнат қилиш керак! Юқорида айтиб ўтганимиз «Ленинизм» колхозининг 3-бригадасида бунга амал қилинмаётганлигини кўрдик. Маълум бўлишича, у ерда суғориш узун эгатлар орқали ўтказилмоқда. Бундай эгатларда сув картанинг охирига боргунига қадар унинг кўп қисми парлаб кетади. Шунинг учун биз ғўзани ўқариқлар орқали суғориш лозим, деб ҳисоблаймиз.

Культивация билан бир вақтда ғўзани маҳаллий ва минерал ўғитлар аралашмаси билан озиқлантириш мўл ҳосил етиштиришда муҳим омиллардан биридир. Бироқ районнинг баъзи колхозларидаги бригадаларда бунга эътибор берилмаяпти. Сталин номли колхознинг 3, «Меҳнат бирлик» колхозининг 5-бригадаларида ғўзага қуруқ минерал ўғитнинг ўзи солинаяпти. Бундай озиқлантиришдан фойда кам!

Юқори Чирчиқ райони колхозлари далаларида юрар эканмиз, юқоридаги сингари камчиликларга йўл қўйилаётганлигини кўрдик. Район бўйича 4915 гектар ерда ғўза ўстирилмоқда. Шундан 1970 гектар ерга квадрат-уялаб чигит экилибди. Тўғри, район колхозчилари чигитни ўтган йилдагига қараганда 20 кун илгари экиб тамомлаганлар. Бироқ фактлар экишдан сўнг ғўза парвариши орасида узилишга йўл қўйилаётганлигини кўрсатмоқда. Ҳурматли касбдошларимиз, экиш соҳасидаги ютуқларингизни мустаҳкамлаш учун, ғўза парваришида узилишга йўл қўймангиз, агротехника қоидаларига қатъий амал қилсангиз, албатта, мўл ҳосил етиштиришингиз кўриниб турибди. Биз бунга ишонамиз.

Султон РАҲИМОВ,
Олтинкўл район партия комитетининг биринчи секретари.

Собиржон ЙЎЛЧИЕВ,
Андижон область комсомол комитетининг секретари.

Қумри РУСТАМОВА,
Сталин районидаги Киров номли колхознинг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Эргаш БОЛТАБОЕВ,
Олтинкўл районидаги Киров номли колхознинг бригада механиги.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Андижонлик пахтакорларнинг фойдали маслаҳатлари

Андижонлик пахтакорларнинг ўзаро текшириш бригадаси аъзолари Тошкент областининг колхоз ва совхозларида ғўзанинг аҳволи ва ғўза парваришининг ташкил қилиниши билан танишишни давом эттирмоқдалар.

Мусобақадош область вакилларининг бир группаси Мирзачўл хўжаликларида бир неча кун бўлди. Меҳмонлар Мирзачўл, Верхне-Волинск, Сирдарё, Боёвут районлари ва бошқа бирқанча районлардаги колхоз ва совхозларнинг далалари билан танишдилар. Улар жумладан, Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозида бўлдилар. Бу ерда ўртоқ Маҳкамов бошлиқ бригаданинг экинлари меҳмонларни хурсанд қилди. 120 гектар майдондаги ғўзалар тез ривожланиб, 4-5 барг чиқарган. Бригаданинг бутун майдонида биринчи парвариш тугалланган.

Лекин меҳмонлар марзадан ўтиб, ўртоқ Зиёев бошлиқ қўшни бригаданинг далаларига қадам қўйганларида бошқа манзарани кўрдилар. Бу ерда ғўза тупларининг нормадаги қалинлиги таъминланмаган, ариқ бўйларидаги, дала четларидаги ва бурчаклардаги ерларга чигит экилмай қолган. Яганалаш кечиктирилмоқда. Бошқа беш бригадада ҳам аҳвол шундай.

Андижон райони, Ёрбоши қишлоқ Советидаги Сталин номли колхознинг механизациялаш бўйича бош инженери ўртоқ Жўраев бу ҳақда бундай деди:

— «Коммунизм» колхози чалачулпа қолган ерлар сабабли гектар бошига тахминан 5—6 центнер пахтани кам олади.

Андижонликлар чигит униб чиқмаган ҳамма участкаларга дарҳол чигит суви беришни, экинларни яганалашга киришишни тавсия қилдилар.

Андижон области пахтакорларининг вакиллари 1-«Боёвут» совхози коллективининг иши билан танишдилар. Уларнинг якдил фикрича, бу ерда ғўзалар яхши парвариш қилинмоқда. Бошқарувчиси ўртоқ Усмонов, агроном ўртоқ Умиров бўлган 6-бўлимгина бундан мустасно. 6-бўлим далаларида ғўза тупларининг сийрак бўлишига йўл қўйилган, яганалаш ишларини бажаришда агротехника қоидалари қўпол суратда бузилмоқда.

Андижонликлар бошқа хўжаликларда ҳам агротехника қоидаларини қўпол суратда бузиш ҳоллари борлигини аниқладилар. Масалан Бекобод районидаги Дзержинский номли колхоздан ўртоқ Мирзаахмедов бошлиқ бригада чигит экишни эрта муддатларда тугаллаган бўлсада, шундан кейинги ишларни авж олдириб юбормаган. Натижада 52 гектар ерда чигит ҳанузгача униб чиқмаган, Экинлар суғорилмаётир ва ўғитланмаётир.

Ғўзани озиқлантириш ҳамма жойда мустақил иш сифатида ўтказилмоқда, бу эса ҳар бир гектар ерни ишлашнинг таннархини оширмоқда.

Ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари ғўза парвариши билан боғлиқ бўлган ҳамма агротехника тадбирларини бир комплекс қилиб ўтказишни, кўндалангига культивациялашни ўғит солиш билан бирга қўшиб олиб боришни, яганалаш билан бир вақтда ўтоқ қилиш ва сийрак чиққан жойларга қўшимча чигит экишни тавсия этдилар.

(ЎзТАГ).

Тошкент области ижроия комитетида

Агротехника қоидаси бузилмасин

Тошкент область ижроия комитети агротехника қоидаларининг бузилаётганлиги масаласини кўриб чиқди.

Муҳим тадбир — яганалаш суст бормоқда. 13 майга қадар фақат 107 минг гектар майдондаги ёки чигит экилган барча майдоннинг ярмидан сал кўпроғидаги ғўза яганаланиб, букетлар ростланган. Андижон пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадалари агротехника қоидаларининг бузилаётганлиги сингари ўнлаб фактларни учратдилар. Бекобод, Боёвут, Гулистон, Мирзачўл ва Оққўрғон районларидаги кўпгина колхоз ва совхозларда уяларда 5-7 тадан кўчат қолдирилмоқда. Бу ғўзанинг суст ривожланишига олиб келади.

Агротехника қоидаларининг қўпол равишда бузилаётганлиги яна шу нарсада кўринмоқдаки, яганалаш кўчатлари текис бўлмаган ёки бўлмаса ола чиққан жойларга кўчат ўтқазиш ёки яхши тайёрланган чигитларни қайта экиш билан бирга боғлаб ўтказилмаётир, Бекобод районидаги Дзержинский номли, Боёвут районидаги «Коммунизм», Оққўрғон районидаги Куйбишев номли колхозларда қайта экиш вақтида қуруқ тупроққа яхши тайёрланмаган чигит экилмоқда.

Яганалашнинг суст бораётганлигига сабаб шуки, колхозлар ва совхозлар бу ишга жуда кам киши — меҳнатга қобилиятли колхозчилар ва совхоз ишчиларининг 40-50 процентини ажратмоқдалар. Масалан, 1-«Далварзин» совхозида 2500 кишидан фақатгина 700-800 киши ғўзаларни ростлаш иши билан банд.

Область ижроия комитети область қишлоқ хўжалик бошқармаси, совхозлар тресті, район ижроия комитетлари раислари, совхозлар ва колхозларнинг раҳбарлари зиммасига аниқланган камчиликларни тезда тугатиш ва барча майдонда яганалашни тугаллаш вазифасини топширди. Шунингдек яқин кунлар ичида квадрат-уялаб экилган майдонлардаги ғўзани кўндалангига культивация қилишни, оддий усулда экилган ғўзаларни букетлашни тугаллаш, бу ишга барча чопиқ тракторларини сафарбар этиш тавсия қилинди. Кўндалангига трактор культивацияси ўтказилгандан сўнг дарҳол ғўзани қўл билан ростлаш, бу ишларнинг орасида бир кеча-кундуздан ортиқ вақт узилиш рўй беришига йўл қўймаслик зарурлиги таъкидланди.

Яганалашни бир йўла ўтказиб, уяларда зарур миқдорда кўчат қолдириш; яганалаш билан бир вақтда қайта чигит экиш, бунда яхши тайёрланган чигитлардан фойдаланиб, етарли намга эга бўлган ерларга экиш; бу ишларга меҳнатга қобилиятли кишиларнинг кам деганда 70-80 процентини ажратиш ҳамда яганалашга қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бошқа тармоқларидаги колхозчилар ва ишчиларни ва маъмурий-идора аппарати ходимларини жалб қилиш тўғрисида кўрсатмалар берилди.

Область ижроия комитети Бекобод, Боёвут, Оққўрғон, Гулистон ва Мирзачўл район ижроия комитетлари зиммасига 3 кун муддат ичида ғўза парвариши соҳасида йўл қўйилган камчиликларни бартараф қилиш вазифасини топширди.

Механизаторлар зиммаларига юксак мажбурият олиб ишламоқдалар

Яқинда 3-«Боёвут» совхозида механизаторларнинг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда область пахтакорлари кенгаши қатнашчиларининг Мактуби ишлаб чиқилди ва квадрат-уялаб экилган майдонлардаги ғўзаларни парвариш қилиш ҳамда бу соҳадаги вазифалар муҳокама қилинди. Бу ҳақда доклад қилган совхоз директори ўртоқ Қ. Рашидов айтдики, совхоз давлатга пахта етиштириб беришда салмоқли ўринлардан бирини эгаллайди. Бу йил совхозда 3700 гектар ерга квадрат-уялаб чигит экилди. Ҳозирги кунда квадратлардаги ғўзаларни икки томонлама парвариш қилиш энг муҳим вазифа. Мавжуд майдоннинг 80 процентидаги чигит униб чиқди. Механизаторларимиз агрегатларидан унумли фойдаланиб, ишни сифатли бажарсалар, албатта мўл ҳосил етиштириладн. Баъзи кишилар ёш ғўзани дарров культивация қилиш ярамайди, кесак кўмиб юборади дейишади. Бу мутлақо нотўғри. Механизатор агротехника қоидаларига қатъий риоя қилган ҳолда иш юритса, кўнгилдагидек натижага эришиш мумкин. Шунингдек, айрим ерларда чигитнинг тўла униб чиқишини кутиб ўтирмасдан иш юритиш керак. Тўла гектар ҳосил қилиш учун ҳамма майдонлардаги ғўза кўчатларини текширишдан ўтказиш зарур.

Бу йил ғўза парваришида кетмондан фойдаланилмайди. Шунинг учун ҳам механизаторларнинг бу вазифани бажаришда бир-бирларига кўмаклашишлари, тажрибакор механизаторлар ёшларга ўргатишлари зарур. Докладчи бу йил пахта майдонининг 80 процентидаги ҳосил машина билан терилиши, шунинг учун ҳам бу ишга ҳозирдан бошлаб тайёргарлик кўрилишига алоҳида эътибор бериш зарурлигини уқтирди.

Кенгашда сўзлаган механизатор Реза Эмуасуюнов 55 гектар ердаги ғўзани сифатли парвариш қилиб, мўл ҳосил етиштиришга, мавсумда ўз агрегати билан 110 тонна пахта теришга аҳд қилганини айтди. Механизаторлардан Б. Норбўтаев, А. Селеметов, О. Шодиқулов ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзга чиқиб, ўз устларига янги мажбурият олдилар. Мавсумда камида 80—100 тоннадан пахта теришга ваъда бердилар.

Ю. ЮСУПОВ,
Ш. ХУДОЙБЕРДИЕВ.

Илғорлар даласида

Сирдарё районидаги Тарас Шевченко номли колхознинг ўртоқ Мамир Йўлдошев бошлиқ бригадасида бу йил 100 гектар ерга чигит экилди. Бригада аъзолари ҳар гектар ердан 20 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилаётирлар.

Ғўзанинг биринчи парвариши муддатидан илгари тугалланди. Ҳозир ғўза икки томонлама культивация қилинмоқда. Тракторчи Жўра Равшанов кунига 8—10 гектар ердаги ғўзани культивация қилиб, нормасини ортиғи билан бажармоқда. Колхозчилардан Қ. Маматқулова, Розия Тиллаева, Шамши Бухорова, Раҳима Тожибоевалар дала ишларида ҳаммага ўрнак бўлмоқдалар.

Сувчилардан Иброҳим Қўшоқов, Турғун Давлатовлар ғўзани қондириб суғормоқдалар.

Ғ. ЙЎЛДОШЕВ.

Зараркунандаларга қарши курашилаётир

Бекобод районидаги Дзержинский номли колхоз аъзолари ғўза парваришини қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш билан боғлаб олиб бормоқдалар. Далаларни зараркунандалардан тозалашда механизатор ўртоқ Дадакалон Файзуллаев яхши ишлаётир. У ОДН агрегати осилган трактори билан колхознинг 6-участкасидаги 800 гектар ерга дори сепди.

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш ўртоқ Тўйчибой Йўлдошев бошлиқ бригадада ҳам уюшқоқлик билан ўтказилаяпти. Бу тадбир бригада аъзоларининг 90 гектар ердан 30 центнердан пахта ҳосили етиштиришларида муҳим роль ўйнайди.

Б. САФАРОВ,
А. ПАРДАЕВ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

КПСС XXI съездининг қарорларини муваффақият билан амалга оширамиз!

Пойтахтимиздаги «Подъёмник» заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми очилиши тўғрисидаги хабарни зўр хурсандчилик билан кутиб олдилар. Улар Марказий Комитет Пленумини меҳнатда муносиб совғалар билан кутиб олиш учун бошланган умумхалқ ҳаракатига қўшилиб, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини янада камайтириш ва унинг сифатини яхшилаш юзасидан ўз зиммаларига оширилган мажбурият олдилар.

2-цехдаги ойлик ва квартал планларини муттасил равишда 300 процентдан адо этиб келаётган, яқинда коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни олишга муваффақ бўлган бригада аъзолари шу кунларда янада зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилаётирлар. Суратда: Коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари (чапдан ўнгга) Саидаҳмад Мирзалиев, Валентин Якунин, цех мастери (ўртада) Валентин Усанов, Александра Черноскутова, Борис Никонаров ва Борис Пирогиков ўртоқлар.

М. Нуриддинов фотоси.

Пахта териш машиналари ишлаб чиқариш автоматлаштирилаётир

«Ташсельмаш» заводида пахта териш машиналарининг иккита янги хилини ишлаб чиқаришни бошлашга охирги тайёргарлик ишлари кўрилмоқда. Завод коллективи КПСС Марказий Комитетининг Пленуми чақирилиши ҳақидаги хабарни зўр қизиқиш билан кутиб олди. Корхона бош инженери, Сталин мукофотининг лауреати Г. А. Винокуров ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— КПСС Марказий Комитетининг Пленумида муҳокамага қуйиладиган масалалар биз, машинасозлар учун айниқса катта аҳамиятга эгадир. Партия XXI съезди томонидан ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш соҳасида ишлаб чиқилган программани амалга ошириш халқ хўжалигининг барча соҳалари учун, шу жумладан пахтачилик учун энг янги техника ишлаб чиқаришни янада тезлатиш имкониятларини беради. Кейинги вақтларда заводимизда юзларча мукаммал станоклар ўрнатилди. Корхонада ишлаб чиқаришнинг техника даражаси юқори эканлигини шундан ҳам билса бўладики, заводдаги металлга ишлов берувчи асбоб-ускуналарнинг учдан бир қисмидан кўпроғини автомат ва яримавтоматлар, махсус ва агрегат станоклар ташкил этади.

Автоматика, поток методлари корхонада кенг жорий қилинаётир. Пахта териш машинасининг асосий ишчи органларидан бири ҳисобланган касеталар корпусини автомат линияда ишлов бериш меҳнат унумдорлигини беш баравар оширади. Машинанинг энг оммавий детали — шпинделлар тайёрлайдиган иккита автомат линия монтаж қилинаётир. Ҳозир 12 та поток линияси ташкил этиш ишлари тамом бўлиш олдида. Бу линияларни ташкил этишда янги асбоб-ускуналар билан бир қаторда модернизация қилинган станоклардан ҳам фойдаланилади.

Янги техника корхонанинг бошқа участкаларида ҳам жорий этилаётир. Йиғув цехларида янги конвейерлар, кучли кўприк кранлари ишга туширилди. Темирчилик-пресс цехида электр печи ишлаб турибди. Печдаги температура ва деталларни қиздириш режими автоматик равишда бошқарилади. Қуюв цехида магнит-грейфер крани ишга туширилганидан сўнг вагранкаларга хизмат кўрсатаётган ишчиларнинг учдан бир қисми бошқа участкаларга ўтказилди.

Ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш масалалари кўриладиган КПСС Марказий Комитети Пленумининг чақирилиши ҳақидаги хабарни заводимиз коллективи зўр маъқуллаш билан кутиб олди. Биз, машинасозлар янги техникадан ишнинг кўзини билиб, фойдаланиш йўли билан бу йил колхоз ва совхозларга 1350 та янги пахта териш машиналари етказиб бериш юзасидан қўйилган вазифани муваффақият билан бажаришни ўзимизнинг биринчи галдаги бурчимиз деб биламиз.

Техникани янада тараққий эттириш йўлида

Мамлакатимизнинг пахтакор республикаларига юборилаётган қишлоқ хўжалик машиналари ва асбоб-ускуналарининг сони ой сайин кўпайиб бормоқда. Бунда «Чирчиксельмаш» заводи коллективининг ҳам ҳиссаси бор. Биз яқинда ана шу корхонада бўлиб, ишлаб чиқариш процессларини механизациялаштириш ва автоматлаштириш соҳасида амалга оширилган тадбирлар билан танишдик.

Корхона етти йиллик мобайнида пахтачиликни комплекс механизациялаш учун зарур бўлган қишлоқ хўжалик машиналари ва асбоб-ускуналари ишлаб чиқаришни янада кўпайтиради. Ўзбекистон пахтакорларининг кенгашида ғўзани кетмонсиз ишлашга кўчиш муносабати билан қишлоқ хўжалигини янада такомиллашган асбоб-ускуналар билан таъминлаш ва уларнинг сифатини кескин яхшилаш зарурлиги алоҳида уқтириб ўтилди.

Пахта усталарининг ҳақли эътирозлари ва қимматли таклифларини ҳисобга олиб меҳнат қилаётган «Чирчиксельмаш» заводи коллективи ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг сифатини бирмунча яхшилашга ҳамда айрим ишлаб чиқариш процессларини тўла механизациялашга эришдилар.

... Механика-йиғув цехи. Ҳали яқиндагина бу ерда деталлар оддий ваннада бўялар эди. Бу эса бўёқларнинг кўплаб исроф қилинишига ва буюмларнинг бир текис бўялмаслигига олиб келарди. Ҳозир эса ишдаги ана шу камчилик батамом бартараф қилинди. Корхона мутахассислари деталларни автоматик йўл билан бўяш имконини берадиган махсус ёпиқ кабина яратдилар. Бу кабина орқали ўтадиган деталлар тинмай айланиб туради, уларни бўяш автоматик равишда пульверизатор ёрдамида амалга оширилади. Установканинг ишини бир киши бошқариш пультидан идора қилади.

Бўялган деталлар конвейер орқали қуритиш учун махсус шкафга келтирилади. Бу ерда деталлар 50 минут давомида инфра-қизил нурлар ёрдами билан қуритилади. Авваллари эса бўялган деталларни қуритиш учун камида уч соат вақт кетар эди.

Бу йил «Чирчиксельмаш» заводи қишлоқ хўжалик машиналарига зарур запас қисмлар ишлаб чиқаришни бирмунча кўпайтиради. Бу запас қисмлар қишлоқ магазинларида колхозларга сотилади. Шунинг учун ҳам темирчилик-пресс цехининг профилини ўзгартириш мақсадга мувофиқ, деб топилди. Бу ерда етти йилликнинг дастлабки ойларидан бошлабоқ металл қирқувчи станоклар ва бошқа асбоб-ускуналарнинг ўрнини алмаштириш, уларни қайта жойлаштириш ишлари бошланиб кетди. Натижада қисқа вақт ичида кўплаб культиватор пичоқлари тайёрлайдиган биринчи поток линияси ишга туширилди. Илгарилари ана шу культиватор пичоқлари ўтда тобланиб, сўнгра штамповка қилинар эди. Эндиликда эса бу деталлар махсус юқори унумли фрезер станогида ишлаб чиқарилмоқда. Бу тадбирнинг амалга оширилиши иш циклини бирмунча қисқартиш, деталларнинг янада чидамли бўлишини таъминлаш ҳамда таннархини камайтириш имконини берди. Яқинда корхонада культиватор панжалари ишлаб чиқарадиган иккинчи поток линияси ишга туширилди.

Шуниси қизиқарлики, машинасозлар поток линиялари ишини янгича ташкил қилишга қарор қилдилар.

Суратда: Нина Иванова детални юқори частотали ток ёрдамида тобламоқда.

Бу ерда барча поток линиялари ягона умумий конвейер билан туташгандир. Шунинг учун ҳам тайёрланган деталлар автоматик тарзда бўялиб, махсус инфра-қизил нурлар ёрдамида қуритилиб, сўнгра жойланади.

Худди шу темирчилик-пресс цехида деталларни юқори частотали ток билан тоблайдиган янги агрегат яратилди. Бу агрегатни ёш ишчилар биринчи бўлиб ўзлаштирдилар. Ана шу янги агрегатдан фойдаланишда корхонанинг илғор ишчиси Нина Иванова айниқса яхши натижаларга эришаётир. Иванова ўрта мактабни туғаллаб, тўппа-тўғри заводга ишга келган эди. Шундан буён ўтган қисқа вақт ичида Нина илғор ишчилар сафидан ўрин олди. Ҳозир у юқори малакали ишчилардан бири ҳисобланади. Иванова иш деб ўқишни ҳам эсидан чиқармади. Ҳозир у, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда техникумнинг III курсида ўқимоқда.

— Мен ва дугоналарим, — дейди Н. Иванова, — корхонамизда ишлаб чиқаришга жорий қилинаётган янги машина ва станокларни зўр қизиқиш билан ўрганмоқдамиз. Биз етти йилликнинг биринчи йилидаёқ қўшимча равишда яна иккита касбни мукаммал эгаллаб олишга қарор қилдик. Биз албатта ўз сўзимизнинг устидан чиқамиз.

Корхонада коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни олиш учун бошланган социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёяётир. Машинасозлар КПСС аъзолигига кандидат токарь А. Журавлев бошчилигидаги токарь А. Исайкин, фрезерчи А. Сумбулов, силлиқловчи А. Борисов, чархловчи М. Галимовалардан иборат бригада аъзоларининг номини фахр билан тилга оладилар.

Бу илғорларнинг ҳар бири кундалик смена топшириқларини 220-240 процентга етказиб адо этиш билан бирга кечки индустриал техникумда ўқимоқдалар. Хуллас, улар ишда ҳам, турмушда ҳам бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Завод коллективи техникани янада тараққий эттириш йўлидан оғишмай илгарилаб бормоқда. Бу ерда электродларни инфра-қизил нурлар ёрдамида транспортировка қиладиган, қуритадиган ва қиздирадиган ярим автомат линияси барпо қилинди.

Ҳозир электрод ишлаб чиқариш учун ҳаммаси бўлиб 12-15 минут вақт сарфланмоқда. Ваҳоланки, ярим автомат линия барпо қилингунга қадар бунинг учун 8-12 соат вақт кетар эди. Эндиликда завод йилига 4 минг тонна электрод ишлаб чиқариши мумкин.

Чирчиқда яратилган ярим автоматик линиянинг техник лойиҳаси ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун мамлакатимиздаги бошқа бир қатор корхоналарга ҳам юборилди.

Ҳозир заводда янги электр печлари монтаж қилинмоқда. Буларнинг эски печлардан фарқи шундаки, улар махсус рельсларга ўрнатилган бўлиб, уларга хомашё механик усулда жойланади. Бу печларни бир жойдан иккинчи жойга кўчириш, уёқбуёққа айлантириш анча қулай. Печларнинг тўнғичи ҳозир монтаж қилиниб, синаб кўрилмоқда. Бу соҳадаги ишларни туғаллаш Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши корхоналарининг кўпчилигини пўлат қуйилмалар билан етарли миқдорда таъминлаш имконини беради.

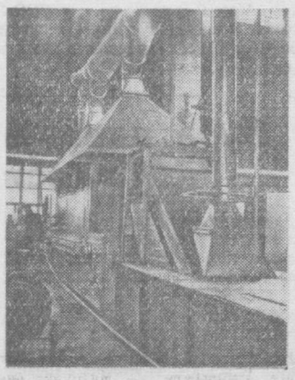

Суратда: деталларни инфра-қизил нурлар билан қуритадиган махсус шкаф.

Х. Исроилов фотолари.

Завод коллективи КПСС Марказий Комитетининг шу йил 24 июнда очиладиган навбатдаги Пленумини ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ва механизациялаш соҳасида янги-янги ютуқларни қўлга киритган ҳолда кутиб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқда. Корхона коллективи етти йилликнинг биринчи йили топшириғини муддатидан олдин — 25 декабргача бажариш, ишлаб чиқаришга илғор технология ва янги техникани жорий қилиш ҳисобига 3 миллион сўмдан кўпроқ давлат маблағини тежаб қолиш учун курашмоқда.

П. ШУМИЛИН,
В. ГУСЕВ.

МАТБУОТ ОБЗОРИ

Партия турмушини кенг ёритайлик

Партия ташкилотлари КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун курашиб, омманинг бутун куч ва ғайратини етти йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажаришга сафарбар қилмоқдалар. Коммунистлар эса ишлаб чиқаришда шахсан намуна кўрсатиб, социалистик мусобақанинг олдинги сафида бормоқдалар.

Кейинги вақтда бир қатор шаҳар ва район газеталари партия ташкилотларининг омма ўртасида олиб бораётган сиёсий-тарбиявий ишларини ўз саҳифаларида атрофлича ёрита бошладилар. «Партия турмуши» рубрикаси остида босилаётган материалларда бошланғич партия ташкилотларининг етакчилиги, коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлик роли кенг пропаганда қилинмоқда.

Лекин айрим газеталар партия ташкилотларининг шу кеча-кундуздаги фаолиятини ёритишга етарли аҳамият бермаётирлар. Бунга Ўрта Чирчиқ район «Мўл ҳосил учун» газетаси (редактори ўртоқ Абубакиров)ни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Газета редакцияси бошланғич партия ташкилотларининг ҳаётидан мутлақо ажралиб қолган. Унда партия турмушига оид материаллар деярли кўринмайди. Биз газетанинг 50 дан ортиқ сонини кўздан кечириб чиқдик. Лекин буларнинг биронтасида ҳам «Партия турмуши» рубрикаси остида ёзилган тузуккина материал йўқ. Тўғри, газетада аҳёнаҳёнда партия ҳаётига доир бошмақолалар босилиб туради. Лекин уларда бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятидаги жиддий камчиликлар характерли мисолларда очиб ташланмайди, жавобгар шахслар принципиал танқид қилинмайди, вазифалар конкрет кўрсатиб берилмайди.

«Мўл ҳосил учун» газетасининг саҳифаларидан бошланғич партия ташкилотларининг хўжаликка раҳбарлиги, уларнинг кадрларни тарбиялаб ўстириш, қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини контроль қилиб бориш соҳасидаги фаолиятлари ёритилган материалларни қидириб топиш қийин. Шунингдек газетада партия аъзолигига кандидатлар билан ишлаш, партия ташкилотларининг деворий газеталарга раҳбарлиги, хотин-қизлар советларининг ишини йўлга қўйиш, илғор хотин-қизларни раҳбарлик ўринларига дадиллик билан кўтаришга доир хабар ва мақолалар тез-тез босилиб турмайди. Комсомол ва касаба союз ташкилотларига партия ташкилотларининг раҳбарлиги ҳақидаги материалларни ёритишда газета анчадан буён сукут қилиб келмоқда.

Колхоз бошланғич партия ташкилотларининг мўл ҳосил етиштириш учун кураш соҳасида олиб бораётган ибратли ишларини оммалаштириш мақсадида ҳам газета саҳифасида кўзга кўринарли бирор материал босилгани йўқ.

Ўрта Чирчиқ район газетаси партия ходимларидан иборат ўзининг актив мухбирларига эга эмас. Район партия комитетининг секретарлари газетага яқиндан қатнашмайдилар. Райком аъзолари, бўлим мудирлари, инструкторлар, колхоз, корхона партия ташкилоти секретарларининг актуал темаларда ёзилган принципиал мақолаларини уюштириш редакция ходимларининг эсига келмайди.

Газета партия активи йиғилишларига бағишлаб тез-тез материаллар босиб чиқаради. Аммо уларнинг ҳаммаси бир қолипда, умумий мулоҳазалардангина иборат. Одатда докладчининг сўзига кўп ўрин берилади-ю, нотиқларнинг фамилиялари фақат санаб ўтилади. Газетанинг 20-сони ва бошқа кўпгина сонларидаги материалларда ана шундай камчиликларга йўл қўйилган.

«Мўл ҳосил учун» газетаси район партия комитетининг пленумларини, партия активи йиғилишларида муҳокама қилинган масалаларни қайд қилиш билан чегараланиб қолиб, партия ташкилотларининг ҳаётига доир муҳим масалаларни кўтариб чиқишда, жойлардаги камчиликларни ўз вақтида дадиллик билан очиб ташлашда ҳамон бетарафлик позициясида турибди.

Район партия комитети ўз органининг жанговарлигини оширишга жиддий аҳамият бериши керак. Чунки газетанинг кучи ва таъсирчанлиги партия комитетининг унга конкрет раҳбарлик қилиб туришига боғлиқдир. Буни Ўрта Чирчиқ район партия комитети сира унутмаслиги лозим.

Илғор колхозчилар КПСС сафига қабул қилинмоқда

Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхоз партия ташкилоти жамоат ишида ва шахсий турмушда бошқаларга ўрнак бўлаётган ёшларни, деҳқончилик усталарини партия сафига қабул қилиш масаласига алоҳида эътибор бериб келмоқда.

Партия ташкилоти ҳисобида ҳозир 70 коммунист бор. Бирнеча йилдан бери колхоз пиллачилик бригадасига бошчилик қилиб келаётган ва ўтган йили 50 қути пилла қуртининг ҳар қутисидан 50 ўрнига 70 килограммдан пилла олишни таъминлаган Тиркаш Ражабов, чорва маҳсулдорлигини ошириш ва ем-хашак базасини мустаҳкамлаш учун курашда жонбозлик кўрсатиб ишлаётган ёш зоотехник Бобак Қўлдошев ўртоқлар бу йил Ленин партияси сафига қабул қилиндилар.

Шунингдек актив жамоатчи комсомоллар Суннат Муслимов, Турғун Холматов, Сирож Шамсутдинов, Абдураим Каримов ўртоқлар ҳам КПСС аъзолигига кандидат қилиб қабул қилиндилар.

Қ. КЕНЖАЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

Чора кўрилди

Газетамизнинг шу йил 8 март сонидаги «Уртўқмоқ» бўлимида «Ёдимга тушди» сарлавҳа билан босилган хабарда Октябрь район 1-бирлашган клиника касалхонасининг врачи Орифхўжаевнинг совет медицина ходимига ёт бўлган хатти-ҳаракатлари танқид қилинган эди.

Октябрь район соғлиқни сақлаш бўлими мудири вазифасини бажарувчи ўртоқ Симковичнинг редакцияга билдиришича, хабар касалхона ходимлари умумий йиғилишида муҳокама қилинган. Касалхона маъмурияти Орифхўжаевга маъмурий чора кўрган.

ЎРТА ОСИЁНИНГ РОССИЯГА ҚЎШИБ ОЛИНИШИНИНГ ПРОГРЕССИВ ОҚИБАТЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ИЛМИЙ СЕССИЯ ОЛДИДАН

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг прогрессив аҳамияти

Катта прогрессив аҳамиятга эга бўлган воқеа — Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши Ўрта Осиё билан Россия ўртасидаги қадимий иқтисодий-сиёсий ва маданий алоқалар тараққиёти билан тайёрланган эди.

Ҳали тўла шаклланмаган Ўрта Осиё хонликларининг ташқи шароити Европадаги буюк давлатлар ва шарқдаги феодал давлатларининг бу хонликларга кўрсатаётган таҳдиди туфайлигина эмас, балки хонликларнинг ички ривожланиш шароитлари туфайли ҳам Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши объектив жиҳатдан прогрессив аҳамиятга эга бўлди.

XVII аср мобайнида ва XIX асрнинг биринчи ярмида Ўрта Осиё хонликларида феодал натурал хўжалик тўла ҳукмрон эди. Пул-товар муносабатлари етарли ривожланмаган эди. Ўлканинг иқтисодий ривожланиши нисбатан турғун ҳолга келиб қолган эди. Меҳнатнинг территориал иқтисодий тақсимоти заиф эди. Бу ерда маҳаллий кичкина бозорларни яхлит миллий бозорга бирлаштириш учун шароит ҳам йўқ эди. Хонликларда иқтисодий тарқоқлик ва хўжалик жиҳатдан биқиқлик ҳукм сурарди. Майда мустақил феодал давлатларининг мавжудлиги Ўрта Осиё халқларининг хўжалик ва иқтисодий жиҳатдан бирлашишига халақит берарди.

Ўрта Осиёдаги бошқа халқлар сингари ўзбек халқи ҳам умумий иқтисодий ҳаёт билан боғланмаган эди. XVIII асрнинг иккинчи ярмида ва XIX асрнинг биринчи ярмида хонликларда кучли, марказлаштирилган давлат ҳокимиятини вужудга келтириш учун иқтисодий ва социал шарт-шароит йўқ эди. Хонлар, амирлар, феодаллар, савдогар-судхўр буржуазия томонидан меҳнаткашлар оммасининг шафқатсиз эксплуатация қилиниши ўзбек хонликлари сиёсий заифлигини кучайтирарди. Бунинг устига XVIII асрнинг охирида ва XIX асрнинг ўрталарида феодал хонликлари оғир иқтисодий ва сиёсий кризис-феодализм кризиси ҳолатига тушиб қолдилар.

Ўша вақтда вужудга келган шароитларда ўзбек хонликлари ўз кучлари билан бу кризисни енга олмас ва ташқи душманларнинг эҳтимол бўлган ҳужумига бардош бера олмасди. Ўша пайтда Ўрта Осиёнинг тарихий тақдири ҳал этилмоқда эди: Ўрта Осиё XIX асрнинг охирги чорагида Европадаги революцион ҳаракат марказига айланаётган Россияга қўшилиши ёки инглиз, герман империализми, Эрон шоҳи ёки Туркия султонига қул бўлиши керак эди.

Ўрта Осиё Россияга куч билан қўшиб олинган бўлса ҳам бу воқеа уни оғир социал-иқтисодий кризисдан чиқарди.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши муҳим социал иқтисодий натижаларга олиб келди. Даставвал Бухоро хонлигида қуллик бекор қилинди. Феодал низолари ва урушлари тўхтатилди, феодал тарқоқликка хотима берилди. Россияга қўшилган бутун Туркистон территориясида Туркистон генерал губернаторлиги тузилди. Бухоро ва Хива хонликларининг мустақиллиги юзаки характерга эга эди. Чунки улар Туркистон ўлкаси сингари сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан Россияга бўйсиндирилган ва умумроссия бозорига қўшилган эдилар. Бу социал иқтисодий ўзгаришлар Октябрдан илгариги даврдаёқ ўзбек халқининг сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан бирлашувига шароит яратди. Лекин, маълумки, бу процесс Октябрь революциясигача туғалланмади.

Бироқ Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг энг асосий оқибати Ўрта Осиё халқларининг илғор ва революцион рус халқи билан сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқа боғлаганлиги бўлди. Бу алоқа Туркистонда миллий озодлик ҳаракатини ривожлантиришда муҳим омил бўлди ҳамда Россия ишчилар синфи ва мазлум миллат меҳнаткашларининг умумий душмани — чоризмга қарши биргаликда кураш олиб боришлари учун шароит яратди.

Россияда ўсиб бораётган революцион ҳаракатнинг бевосита таъсири остида Россиядаги мазлум халқларнинг сиёсий онги уйғона бошлади. Мустамлака ўлкаларга Россиядан аввал улуғ революцион демократларнинг прогрессив ғоялари, кейинчалик эса социал-демократик ва марксчаленинча ғоялар, революция ғоялари кириб келди. Прогрессив ва коммунистик ҳаракат таъсири остида Россия мустамлакаларида революцион демократик ва коммунистик ташкилотлар вужудга келди ва шаклланди.

Ўрта Осиёда ишлаган рус ишчилари ва революционерлари маҳаллий пролетариат ва меҳнаткашлар оммаси сиёсий онгининг ўсишига жуда катта таъсир кўрсатдилар, улар Туркистонда чоризмга ва империализмга қарши революцион курашга бошчилик қилдилар.

Илғор рус маданиятининг Ўрта Осиё халқларига кўрсатган таъсири ҳам прогрессив роль ўйнади. Бу халқлар орасидан етишиб чиққан маданият ва жамоат арбобларининг бутун бир плеядаси — олимлар, ёзувчилар, шоирлар, композиторлар ва бошқалар рус демократик маданиятининг бевосита таъсири остида камол топдилар. Машҳур қозоқ олими — маърифатчиси Ч. Валихонов, йирик қозоқ ёзувчилари ҳамда жамоат арбоблари Абай Қунонбоев ва И. Олтинсарин, отоқли ўзбек ёзувчилари ҳамда шоирлари Ҳамза, Фурқат ва Муқимий, тожик ёзувчиси Аҳмад Дониш, талантли қирғиз ашулачиси — оқини Тўхтагул Сотилғанов каби кўпгина кишилар шулар жумласидандир.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши ўлканинг иқтисодий тараққиётига ҳам прогрессив таъсир кўрсатди. Даставвал Ўрта Осиёда хўжалик ва ижтимоий муносабатларнинг илғорроқ формалари вужудга келиши учун шароит яратилди. Экономика ва ижтимоий тузумдаги жиддий ўзгаришлар капиталистик муносабатларнинг ривожланишига сабаб бўлди, патриархал-феодал муносабатларнинг тугатилишига, бозорга маҳсулот чиқарадиган деҳқончиликни кенгайтиришга, Ўрта Осиёнинг пахтачилик районига айланишига маълум жиҳатдан ёрдам берди.

Ўлка жаҳон товар муомаласига қўшилди. «Шундай қилиб, рус капитализми Кавказни бутун дунё товар обороти доирасига тортди, — деб ёзган эди Ленин, — унинг маҳаллий хусусиятларини — патриархал тузумга асосланган қадимги биқиқлик қолдиқларини йўқота борди ва ўз фабрикалари учун ўзига бозор вужудга келтирди... Ўрта Осиёда ҳам, Сибирда ҳам ва бошқа жойларда ҳам худди шундай ҳол юз берганлиги ва юз бераётганлиги тўғрисида гапиришнинг ҳожати ҳам йўқ» (Асарлар, 3 том, 644-645 бетлар).

Ўрта Осиё XIX асрнинг иккинчи ярмида ва XX асрнинг бошларида капиталистик оқимга қўшилиб кетди. Илгариги иқтисодий биқиқликка хотима берилди. Ўрта Осиё билан Россия ўртасида мустаҳкам иқтисодий алоқалар ўрнатилди. Россия Ўрта Осиёнинг иқтисодий тараққиётига кучли таъсир кўрсатди. Ўрта Осиёнинг Россияга қўшилиши ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланишига, хусусан, фабрика-завод саноатининг вужудга келиши ва ривожланишига туртки бўлди. Бу ерда асосан пахтани қайта ишлаш билан боғлиқ саноат (пахта тозалаш, ёғ, совун ишлаш) ривожланди. Ўлканинг саноат тараққиёти бирёқлама бўлди.

1880 йилда Ўрта Осиёда ҳаммаси бўлиб 21 саноат корхонаси очилган бўлса, 1880 йилдан 1890 йилгача 63 корхона, 1890 йилдан 1900 йилгача 111 корхона, 1900 йилдан 1910 йилгача 261 корхона ва 1910 йилдан 1914 йилгача 207 корхона очилди.

Пахта тозалаш саноати тез ривожланди. 1880 йилдан 1914 йилгача бутун саноат тахминан 10 баравар ўсган бўлса, пахта тозалаш саноати 74 баравар ривожланди. Ўша даврдаги маълумотларга қараганда 1908 йилда Россиядаги 220 пахта тозалаш заводидан 204 таси Ўрта Осиёда жойлашган эди. Ўша йили 6 миллион 865 минг пуд пахта толаси, 9,9 минг пуд линтер ва 12 миллион 155 минг пуд қолдиқ (шўлха, кунжара ва ҳоказо) ишлаб чиқарилган эди.

Янги пахта тозалаш заводлари ўз даврига нисбатан эски, ярим кустар корхоналарга нисбатан техника билан яхшироқ жиҳозланган эди. Масалан, эски заводларда фақат сув энергиясидан фойдаланиларди, янги заводларда эса буғ двигателлари ва бензин билан ишлайдиган двигателлар ўрнатилди.

1916 йилда Туркистон ўлкасида 706 саноат корхонаси (пахта тозалаш, ёғ, совун пишириш заводлари, тегирмон, кўн заводлари, пиллакашлик, вино заводлари) бор эди. Бу корхоналар 131 миллион 201 минг сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарарди.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг йирик иқтисодий оқибатларидан бири Закаспий темир йўлининг (1881 — 1886 йиллар), сўнгра эса Оренбург — Тошкент темир йўлининг (1906 йил) қурилиши бўлди. Бу йўллар капиталистик муносабатларнинг ривожланишида, ўлканинг Россиядаги Марказий районлар билан алоқа боғлашида, Ўрта Осиё билан Россиянинг савдо муносабатларини кучайтиришда ғоят катта роль ўйнади. «Закаспий темир йўли, — деб ёзган эди Ленин, — капитал учун Ўрта Осиёни «оча» бошлади» (Асарлар, 5 том, 87 бет).

Темир йўлларнинг қурилиши Россия савдосини ривожлантирди, Ўрта Осиё маҳаллий бозорларининг биқиқлигини тугатди, ўзаро бозорлар вужудга келтирди.

1888 йилда Закаспий областининг ўзидан 464.493 сўмлик товар олиб чиқилди ва 9.107.121 сўмлик товар олиб кирилди; Закаспий темир йўли қурилгандан бир йил ўтгач, яъни 1889 йилда Закаспий областидан 3 миллион 600 минг сўмлик товар олиб чиқилди ва 6 миллион сўмлик товар киритилди.

Темир йўлларнинг қурилиши, Туркистоннинг пахтакор районга айлантирилиши натижасида ўлка озиқовқат товарлари билан, хусусан ғалла билан таъминланиши керак эди.

Туркистонда саноатнинг ривожланиши ва метрополиядан бу ерга саноат маҳсулотларининг келтирилиши натижасида пахтани кустарлик усулида тозалаш, кустарлик усулда ишлайдиган пиллакашлик, ип йигириш ва газлама тўқиш, кўнчилик, мойжувозлик ва кустарлик саноатининг бошқа тармоқлари тушкунликка учрадилар. Бу товарларнинг ҳаммаси Россиянинг завод ва фабрикаларида анча арзон баҳо билан ишлаб чиқарилар ҳамда Ўрта Осиёга жуда кўп миқдорда келтирилар эди. Йирик фабрика-завод саноати билан конкуренция натижасида хонавайрон бўлган кустарлар ва ҳунармандлар кейинчалик маҳаллий пролетариат сафларини тўлдирдилар.

Ўрта Осиёдаги ерости бойликларини ўрганиш ва руда қазиб чиқариш саноатининг ривожланиши ўлканинг Россияга қўшилиши натижасида вужудга келган муҳим иқтисодий самаралардан биридир. Кўмир қазиб чиқариш (Фарғонада Сулюкта конида) нефть чиқариш (Фарғонада, Туркманистоннинг Челекен оролида) озокерит қазиб чиқариш (Қўқонда ва Челекенда) ҳамда бошқа минерал рудалар қазиб чиқарила бошланди.

Руда қазиб чиқариш ва бошқа саноат тармоқларининг ривожланиши, темир йўлларнинг қурилиши натижасида ўлкада саноат пролетариати шаклланa бошлади. Пролетариат сони 60 минг кишига яқин бўлиб, булардан 32 минг киши фабрика-заводларда ва руда қазиб чиқариш (тоғ саноати) саноатида ҳамда 30 мингга яқин киши темир йўл транспортида, электр станцияларида ва шаҳар транспортида (Таштрам) ишлар эди. Бутун саноат пролетариатининг 70 процентини маҳаллий миллат вакиллари ташкил қилар эди.

КАСАБА СОЮЗЛАРИ ҲАЁТИДАН

Завод комитетининг ташаббуси билан

Касаба союз «Чирчиксельмаш» завод комитети ҳузурида ташкил этилган доимий ишлаб чиқариш кенгаши ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган муҳим масалаларни тез-тез муҳокама қилиб туради. Доимий ишлаб чиқариш кенгаши ташкил топгандан бери темирчилик-пресс цехининг бир меёрда ишлаши ва унинг механика-йиғув цехи билан ҳамкорлиги, металлдан рационал фойдаланиш ва уни сарфлаш нормаси, бошқарувчи аппаратни тартибга солиш ва аппарат учун сарф қилинадиган харажатларни камайтириш каби кўпгина масалаларни муҳокама қилди. Бу масалаларнинг кенгашда тўғри ҳал қилиниши корхонада меҳнат унумдорлигини оширишга, хомашёнинг тежаб-тергаб сарфланишига катта ёрдам бермоқда.

Кенгаш яқинда яна бир муҳим масалани — рационализаторлик ва ихтирочилик бюросининг ишини муҳокама қилди. Бу масалани кенгаш муҳокамасига қўйишдан илгари катта тайёрлик кўрилди. Доимий ишлаб чиқариш кенгашининг секретариати бюронинг ишини ўрганиш учун тажрибали рационализатор инженер ўртоқ Чичиль бошчилигида махсус комиссия тузди. Комиссия заводнинг цех ва бўлимларида рационализаторлик ишларининг қандай аҳволда эканлигини синчиклаб ўрганди ва лозим бўлганда цехлардаги рационализаторларга ёрдам берди.

Доимий ишлаб чиқариш кенгаши рационализаторлик ва ихтирочилик бюросининг ишини муҳокама қилганда унинг ишидаги жиддий камчиликларни кўрсатиб берди. Бюро ва унинг инженери ўртоқ Лавров фаолиятидаги жиддий нуқсонлардан бири шуки, бюрога тушган рационализаторлик таклифлари ва унинг ҳаракатини ҳисобга олиб бориш яхши йўлга қўйилмаган. Шунинг натижасида ишлаб чиқариш процессларини такомиллаштиришга доир кўпгина муҳим тадбирлар амалга оширилмай қолиб кетган. Масалан, метчикларни роликлар ёрдами билан ҳаракатга келтириш ҳақидаги таклиф амалга оширилмади. Бу таклифнинг авторлари Ларин, Чекуров, Кривошеин ва Григорьев ўртоқлар таклиф учун берилган мукофотни олдилар. Лекин таклиф ишлаб чиқаришга жорий қилинмади. Хизмат ҳақи олиниб, ўзи амалга оширилмай қолиб кетган таклифлар БРИЗ папкасида анчагина бор. Шуниси қизиқки, давлатнинг пули сарфланиб, кейинчалик амалга ошмай папкада ётган рационализаторлик таклифларининг кўпида БРИЗ инженери ўртоқ Ларин автор бўлиб иштирок этган.

Заводнинг инженер-техник ходимлари мамлакатимиздаги илғор саноат корхоналарига ижодий командировкага тез-тез бориб турадилар. Бу, албатта, яхши иш. Лекин кўп ҳолларда,— деди кенгашда қатнашган завод бош бухгалтери ўртоқ Колесников,— бундай ижодий командировкалар айрим ўртоқларнинг айби билан заводга ҳеч қандай фойда келтирмаётир. Ваҳоланки ижодий командировкага борган ҳар бир инженер-техник ходим коллектив олдида ҳисоб бериши ва илғор корхоналардан ўрганиб келинган бой тажрибани заводда кенг оммалаштириши лозим. Ўтган йили асбобсозлик цехининг бошлиғи ўртоқ Мотолигин Москвада, технолог ўртоқ Великий Ленинградда ижодий командировкада бўлди. Лекин бу ўртоқлар командировкадан қайтиб келганларидан кейин заводда бирорта ҳам фойдали тажрибани амалга оширмадилар.

Кенгашда сўзга чиққан завод бош технологи ўртоқ Супиталев ҳам шундай мисолларни келтирди.

Завод касаба союз комитетининг ташаббуси билан ўтказилган бу кенгашда инженер-техник ходимларнинг рационализатор ишчилар билан ижодий ҳамкорлигини мустаҳкамлаш, цех ва бўлим бошлиқларининг ролини ошириш, рационализаторлик ва ихтирочилик бюроси фаолиятини тубдан яхшилаш тўғрисида кўпгина фойдали гаплар ва амалий таклифлар бўлди.

Доимий ишлаб чиқариш кенгаши корхонада рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини кучайтиришга қаратилган тадбирлар белгилади.

В. СКОРОДУМОВ.

Ишчилар таъминотига эътибор берилсин

Бўка район 2-РТС зонасида икки пахта тайёрлаш пункти, РТС ва бошқа муассасалар бор. Уларда 800 дан кўпроқ ишчи ва хизматчи ишлайди. Шунга қарамай бу ерда бирорта тузукроқ ошхона йўқ. РТС ошхонасида эса бир кунда бир маҳал овқат тайёрланади. У ҳам етарли эмас. Йўлнинг олислигини баҳона қилиб магазинга уч кунда бир марта нон келтирилади. Пахта тайёрлаш пункти ҳузуридаги чойхона ҳам «кўмир пули чиқмайди» деб беркитиб қўйилган.

Ишчи ва хизматчилар кўпинча узоқ йўл босиб, уйларидан ёки бошқа бирор жойдан овқатланиб келишга мажбур бўладилар. Нима учундир район матлубот жамиятининг раиси И. Молов, пахта тайёрлаш пунктининг мудири С. Камолов, 15-магазин мудири Б. Йўлдошев ўртоқлар РТС ҳузуридаги ошхонани яхшилашга, чойхонани очишга ва магазинга ўз вақтида нон келтириб туришга эътибор бермаётирлар.

Биз район ижроия комитетидан 2-РТС зонасидаги ишчи ва хизматчилар таъминотига эътибор беришни талаб қиламиз.

Т. ШОҚОСИМОВ,
М. ЗИЕВУДДИНОВ.
Киров қишлоқ совети аҳолиси.

Илмий атеистик фильмлар фестивали

13 майда Ўзбекистонда атеистик темалардаги илмий оммабоп фильмлар ва бадиий фильмлар фестивали бошланди. Бу фестиваль шаҳар ва қишлоқ касаба союз клубларида, маданият уйлари ва саройларида икки ҳафта мобайнида ўтказилади. «Дунёнинг пайдо бўлиши», «Ҳаётнинг бошланиши», «Коинот», «Йўлдош планета устида» деган фильмлар ва бошқа фильмлар кўрсатилади.

Сеанслар бошланиши олдидан илмий атеизм темаларида суҳбат ва лекциялар уюштирилади. (ЎзТАГ).

Колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилайлик

(РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН)

<>

ЖОНКУЯР МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИ ВА БЕҒАМ РАҲБАРЛАР

Калинин районидаги «XX партсъезд» колхозининг 2-участкасида қурилган касалхонага жонкуяр ва меҳрибон врач Меҳри Комилова бошчилик қилади. Колхозчилар унинг хизматидан мамнун. Меҳри опа ҳар бир касалнинг диагнозини аниқлаб, дарров даволаш чораларини кўради, илиқ гаплар айтиб, кишиларнинг кўнглини кўтаради. Кўпинча у уйма-уй юриб, медицина темаларида суҳбатлар ўтказади, соғлиқни мустаҳкамлаш ҳақида маслаҳатлар беради.

Шу кунларда Меҳри опани дала шийпонларида, ғўза парвариши қизиб кетган пайкалларда учратиш мумкин. Унинг ташаббуси билан дала шийпонларида санитария постлари, аптечкалар ташкил қилинган.

Бу хабарни колхоз аъзоси **Ғ. Абдуллаев** ёзиб юборган бўлиб, унда колхозчиларнинг жонкуяр медицина ходимларига миннатдорчиликлари ўз ифодасини топган.

Бекободлик **Р. Юнусалиев**нинг «Ҳурматга сазовор фельдшер» сарлавҳали хабарида 2- «Далварзин» совхозининг 3- медицина пунктида 14 йилдан бери хизмат қилаётган моҳир фельдшер Робия Мўминованинг ўз бурчини садоқат билан бажараётганлиги ҳикоя қилинади.

Орджоникидзе районидаги «Сталинград» колхозида турувчи пенсионер **Ортиқ Нодиров** редакцияга юборган хатида Тошкентдаги 10- шаҳар касалхонасида медицина хизмати яхши йўлга қўйилганлигини, врач ва фельдшер, ҳамшира ва санитаркаларнинг беморларни яхши парвариш қилиши, ҳалол меҳнати ҳақида ҳаяжонланиб сўзлайди. Кекса пенсионер хирурглардан Карим Турсунбоев, Елена Алибина, Виталий Танкеевич, Анвар Азизовларнинг моҳирлик билан операция ўтказиши, даволашнинг енгил йўлларини излаётганликларини айтиб, уларга чин юракдан ташаккур изҳор қилади.

Совет кишиларининг соғлиғи ҳақида ғамхўрлик қилиб келаётган медицина муассасалари ва ходимлари адресига бунингдек ташаккурномалар кўплаб келиб турибди.

Аммо шу билан бирга баъзи шаҳар ва қишлоқлардаги айрим касалхона, медпунктларда иш яхши йўлга қўйилмаган.

— 4- «Боёвут» совхозининг 2-бўлимида 2000 дан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Лекин бу ерда медицина хизмати яхши ташкил қилинмаган, — деб ёзади совхоз ишчиси **Ҳосилбеков.** — Медпункт биноси талабга мутлақо жавоб бермайди. Бинони ремонт қилиш, уни зарур медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозлаш масаласига совхоз маъмурияти ҳам, район соғлиқни сақлаш бўлими ҳам эътибор бермай келадилар.

Верхне-волинск районидаги «Социализм» совхози медпунктларида ҳам ана шундай камчиликлар борлигини мухбирларимиздан **А. Хўжаев, Қ. Муталхонов, А. Абдураҳимов** ўртоқлар ёзиб юборган хатлардан билиш мумкин. Бу медицина пунктида ҳатто асбобларни сақлаш учун шкаф, беморларнинг ўтириши учун стуллар йўқлиги айтилади. Совхоз аҳолиси ва медпункт ходимлари бу ҳақда район соғлиқни сақлаш бўлимига мурожаат қилганлар. Лекин аҳвол ўзгармай келаётир. Совхоз ишчиларига медицина хизмати яхши йўлга қўйилмаган.

Ўрта Чирчиқ районидаги Тўйтепа қишлоғига жойлашган медицина пунктида ҳам аҳвол яхши эмас. Бу ерда ҳам юқоридаги каби камчиликлар борлиги газетхон **Г. Кансибитова** ёзган хатда кўрсатилган.

— 3- «Боёвут» совхозининг 1-бўлимидаги медицина пункти фельдшери Лена Абибуллаева ўз хизмат бурчига ҳалоллик билан қарамаётир, — деб ёзади совхоз ишчиси **Бўта Ҳусанов.** — Лена Абибуллаева жуда зарур ҳолларда ҳам беморларнинг уйига бориб кўрмайди, улар билан қўпол муомалада бўлади.

Бу каби хатлардан ҳали медицина хизматини йўлга қўйишда бир қатор жиддий камчиликлар борлиги равшандир. Шу сабабли маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, область ва район соғлиқни сақлаш бўлимлари айниқса ғўза парвариши авж олдирилаётган шу кунларда қишлоқ меҳнаткашларига медицина хизматини ҳар қачонгидан ҳам яхшилаш, касалхона, медицина пунктларининг аниқ, узлуксиз ва намунали ишлашини таъминлаш учун ҳамма чораларни кўришлари керак.

БОЛАЛАР БОҒЧАЛАРИ ВА ЯСЛИЛАРИГА ЭЪТИБОР КУЧАЙТИРИЛСИН

Областимиздаги болалар муассасалари тармоғи тобора кенгайиб бормоқда. Оналар ўз фарзандларини меҳрибон тарбиячилар қўлига бериб, хотиржамлик билан фидокорона меҳнат қилаётирлар. Лекин айрим колхоз ва совхозларда бу масалага етарли эътибор бермаётирлар. Натижада болали аёллар хотиржам меҳнат қилиш учун тўла имкониятга эга эмаслар.

— Бўка районидаги Вильямс номли колхознинг 7- бригада аъзолари 90 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олиш учун астойдил курашмоқдалар. Бригада аъзоларининг тўртдан уч қисми аёллардир. Уларнинг ясли ва боғча ёшидаги болалари 30 дан ошади. Шунга қарамай, бригадада на ясли ва на боғча бор. Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти (секретари ўртоқ Э. Валиев) ёш болали оналарга қулай шароит яратиб бермаганлар, оналарнинг арзига қулоқ солмайдилар, — деб ёзади **О. Эшонқулов, Ш. Шомаматов** ўртоқлар.

Қишлоқ мухбири **Ю. Юсупов** эса 3- «Боёвут» совхозидаги болалар боғчаларининг намунали ишлаётганлигини, совхоз бўлимларида болали оналарнинг меҳнат қилишлари учун ҳамма шароит яратиб берилганлигини ёзади.

Ҳамма колхоз ва совхозларда болалар боғчалари ва яслиларини ташкил қилиш, уларнинг ишини яхшилаш масаласи маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг диққат марказида туриши керак.

КИТОБХОНЛАР МАМНУН

Китоб — билим булоғи, ҳар бир кишининг доимий ҳамроҳи ва ажралмас дўсти. Шунинг учун ҳам кутубхоналар ишини яхшилаш катта аҳамиятга эга. Қишлоқ ва шаҳар, корхона ва муассасаларнинг кутубхоналарида олиб борилаётган ишлар, китобни кенг оммага етказиш йўлидаги тадбирлар ҳақида мухбирларимиз кўплаб хат-хабарлар ёзиб турибдилар.

— Янгийўл районидаги Свердлов қишлоқ Совети кутубхонаси меҳнаткашларнинг севимли жойига айланган. Кутубхона мудири Шарифа Аҳмедова китобхонлар сонини ошириш, улар ўртасида турли суҳбат, учрашув, конференция, қизиқарли асарлар муҳокамаси каби тадбирларни тез-тез ўтказиб туради. Кутубхонадаги виставка, витриналарни меҳнаткашлар қизиқиб кўрадилар ва янги китобларни ўқийдилар, — деб ёзади газетхон **Қ. Собиров.**

Тошкентдаги «Октябрь революцияси» номли паровоз-вагон ремонт заводи, Мирзачўл шаҳридаги пионерлар уйи кутубхонаси, Гулистон район марказий кутубхонаси, Сирдарё районидаги Чолтўқай қишлоқ кутубхонаси, Тошкентдаги коммунал хўжалик техникумининг кутубхонаси ҳам ана шундай намунали хизмат кўрсатмоқдалар. Бу ҳақда газетхонлардан **Ш. Отамуродов, Т. Ҳайдаров, Н. Шокиров, Р. Велишаев, Ч. Илёсов** ва **С. Усмонхўжаев** ўртоқлар ҳам хабарлар ёзиб юборганлар.

РАДИОУЗЕЛЛАР НОРМАЛ ИШЛАСИН

— Мирзачўл районидаги «1 Май» совхозида янги радиоузел ташкил қилинди. Совхоз идорасига, дала шийпонларига радиокарнайлар ўрнатилди. 1150 хонадон радиолаштирилди, — деб ёзади совхоз ишчиси **М. Эшонқулов.** — Совхоз радиоузели орқали бериладиган хабарлар, илғорларнинг нутқлари, турли темалардаги лекция ва суҳбатлар, ёқимли музика ва ашулалар тингловчиларда яхши таассурот қолдирмоқда.

Областимизда ана шундай яхши ишлаётган радиоузеллар кўп. Лекин айрим жойларда агитация ва пропаганданинг бу қудратли қуролидан етарли фойдаланмаётирлар.

Чиноз районидаги Киров номли колхозда 3 — 4 йил бурун радиоузел қурилган, 110 хонадон радиолашган. Лекин радиоузел бир неча ойдан сўнг ишламай қўйган. Колхоз радиотехниги сифатида маош олаётган Султон Шерматов «аппаратлар бузилиб қолди» деган баҳона билан хотиржам юрибди. Колхоз правлениесининг раиси Далибоев, бошланғич партия ташкилотининг секретари Юсупов ўртоқлар ҳам радиоузел ишини тартибга солиш ҳақида ўйламайдилар. Бу ҳақда 7-мактаб ўқитувчиларидан **Х. Убайдуллаев, Б. Бернштам** ўртоқлар редакциямизга хат ёзиб юборганлар.

Орджоникидзе районидаги Ленин номли колхоз радиоузели ишлаб турса ҳам, унда берилаётган материаллар тингловчиларни қаноатлантирмайди. Радиоузел эшиттиришларида колхознинг янгиликларга тўла ҳаёти, илғорларнинг фидокорона меҳнати, пешқадам бригада ва звено бошлиқларининг тажрибалари ўз ифодасини топмаётир. Лекция ва суҳбатлар камдан-кам берилади. Колхоз бошланғич партия ташкилоти ва радиоузел мудири В. Акромов эшиттиришлар сифатини яхшилашга жиддий эътибор беришлари керак,— деб ёзади колхоз аъзоси **Х. Каримов.** Мирзачўл районидаги «Ленинская путь», Верхне-волинск районидаги Карл Маркс номли колхозларнинг радиоузеллари ҳам ана шундай ёмон ишламоқда. Бу ҳақда **Т. Темиров, Х. Тоғбоев** ўртоқлар хабар қиладилар.

Қишлоқ ва шаҳар меҳнаткашларига медицина, маданий-маиший хизматни яхшилаш учун маҳаллий партия ва совет ташкилотлари жонбозлик қилишлари, бу соҳада йўл қўйилаётган камчиликларни дарҳол тугатишлари лозим. Чунки етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун фидокорона меҳнат қилаётган кишиларга маданий хизмат ҳам яхши бўлиши керак.

БАҲОРГИ ПИЛЛА ҚУРТИ БОҚИШНИ НАМУНАЛИ ЎТКАЗАЙЛИК

Гулистон районидаги Ленин номли колхознинг илғор пиллачиси Мелихол Рустамова ҳар қути қурт уруғидан 60 килограмм пилла ҳосили етиштириш мажбуриятини олган. У ўтган йили ҳам пилла қурти боқишда яхши натижаларга эришган эди. Бу йил у боққан қуртлар 20 кунда дастага кирди. Суратда: М. Рустамова.

З. Йўлдошев фотоси.

НИШОНА

Қизларой тут баргларини сўкчакка ташлар экан, «жониворлар-ей, олақол, тўйиб е», деб барг устига ўрмалаб, вишиллаб чиқаётган пилла қуртларига завқ билан боқар, енглари ва елкаларига илашганларини авайлаб олиб қўярди. Ҳозир Қизларойнинг қуртлари даҳага кириб, авжи иштаҳаси очилган пайт. Шунинг учун ҳам моҳир пиллачи бир муддат қуртхона ёнидан нарига кетмасдан тез-тез хабар олиб туради.

Бугун ҳам Қизларой эрта турди. Баргларни солаётиб, диққат билан текширган эди, оғзидан ипакларини чуватиб ин қидираётган қуртларга кўзи тушди-да, севиниб кетди. «Мўл ҳосилдан нишона» деди ўзича у ва дарҳол тайёрлаб қўйилган дасталарни келтириб ўрната бошлади.

Қизларой хурсанд ҳолда хонадан чиқиб, дугонаси Қаноат Юсупованинг звеносига борди. Бу звено аъзолари ҳам пилла қурти боқишни намунали ўтказишда Қизларой звеноси билан мусобақалашиб, яхши натижаларга эришмоқда эди.

— Бизнинг қуртлар дастага кирди,—деди Қизларой қувонч билан дугонасига.

— Бизники ҳам пилла ўраш арафасида, — деди Қаноат, — тайёрлаган дасталаримиз етишмайдими деяман, колхоз правлениеси ёрдам берармикан?

— Албатта, ёрдам беради, — жавоб берди Қизларой.

Дугоналар колхоз правлениеси томон йўл олишди. Правлениега дастлабки ютуқларидан хабар беришиб, баъзи керакли нарсалар билан таъминлашда ёрдам сўрашди. Раис мусобақадош пиллачиларни «хотиржам бўлаверинглар, ҳамма нарсани етказиб берамиз» деб кўнглини кўтарди.

Мирзачўл районидаги «Октябрь» колхозида ўтган йили барча соҳалар бўйича ҳам план бажарилди-ю, лекин давлатга пилла топшириш плани бажарилмай қолди. Колхоз правлениеси бу йил ана шу камчиликни тугатишга аҳд қилгани ҳолда зарур тадбирларни амалга оширди. Хоналар мавсумга яхши тайёрланди. Қурт боқиш иши тажрибали аёллар, ғайратли ёшларга топширилди. Қаноат Юсупова, Қизларой Абдуллаева бошлиқ пиллачилик звенолари ўзаро мусобақада олдинда бормоқдалар.

Колхоз аъзолари 60 қути қурт уруғидан мўл пилла ҳосили етиштириш юзасидан олган мажбуриятларини ортиғи билан бажариш учун курашмоқдалар.

Ф. УСМОНОВА.

Ҳар қутисидан 115 килограмм

Калинин районидаги Сталин номли колхоз аъзолари ипак қурти боқишга пухта тайёргарлик кўрган эдилар. Шунинг учун ҳам бу иш муваффақиятли ўтмоқда. Айниқса, ўртоқ Ҳанифа Зиётова бошлиқ пиллачилик звеноси аъзоларининг иши мақтовга лойиқдир. Ҳанифа шу колхозда 11 йилдан буён пиллачилик билан шуғулланиб келмоқда.

— Звеномизда йилдан-йилга пилла ҳосилдорлиги ортиб бормоқда, — дейди Ҳанифа, — ўтган йили ҳар қути қурт уруғидан 106 килограммдан пилла топширдик. Бу йилги ниятимиз катта, ҳар қути уруғдан 115 килограммдан пилла берамиз.

Шу кеча-кундузда Ҳанифа бошлиқ звенода иш қизғин. Қуртлар катта даҳага кириб авжи иштаҳаси очилган пайт, сал бўлса-да кечикиб барг солиш катта зарар етказади. Моҳир пиллачилар бунга йўл қўймайдилар. Хоналар ўз вақтида шамоллатилиб, ҳарорати нормал ҳолда сақлаб турилади. Қуртлар ҳар уйқудан турганда жойлари кенгайтирилиб, тагига қўйилган қамишлар сийраклаштирилади, хона чиқиндилардан тозаланади. Бу, қуртларнинг соғлом ривожланишини таъминлайди. Шу туфайли ҳам қуртлар эрта дастага кирди. Меҳри Ризаева, Ҳамида Шоюнусова сингари пиллачилар қуртларни парвариш қилишда ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пиллачиларга ғамхўрлик қилиб турибди. Барглар ўз вақтида етказиб берилмоқда.

— Биз, — дейди колхоз раиси ўртоқ Турғун Мирзаев, — пиллачиларнинг меҳнатига янгича тартибда ҳақ тўлашга кўчдик. Баҳорги пилла қурти боқишнинг ўзидаёқ давлат планини ортиғи билан бажариш учун барча тадбирларни амалга оширмоқдамиз.

З. НАЖМИДДИНОВ.

Пролетариат сонининг кам бўлишига қарамай, унинг революционлаштирувчи таъсири ғоят катта эди. Пролетариат Ўрта Осиёда меҳнаткашлар оммасининг революцион-озодлик ҳаракатига бошчилик қилган асосий отряд бўлди.

Саноатнинг ривожланиши ва темир йўлларнинг қурилиши натижасида янги шаҳарлар ва саноат марказлари: Скобелев (ҳозирги Фарғона), Коғон, Термиз, Ашхобод, Пишпек (ҳозирги Фрунзе), Верний (ҳозирги Олмаота), Чимкент ва бошқа шаҳарлар вужудга келди. Шаҳарлар Ўрта Осиё халқларининг рус халқига яқинлашувида, илғор рус маданиятини ёйишда муҳим роль ўйнади. Шаҳарларда маданий маориф ўчоқлари вужудга келди.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши ўлка қишлоқ хўжалигида ҳам ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришга сабаб бўлди. Даставвал, пахтачилик жуда тез ривожланди. Ўрта Осиёда пахтачилик қадимдан ривожланган бўлса ҳам, у саноат аҳамиятига эга эмас эди. Кам ҳосилли пахта сортлари экиларди. Ўрта Осиё пахтачилиги учун жуда қулай шароитлар яратиб берган ҳукуматнинг бирқанча тадбирлари пахтачиликни ривожлантиришда маълум роль ўйнади. Бу тадбирлардан энг муҳимлари қуйидагилардир: 1. Россияга четдан олиб келинадиган пахтага пошлинанинг ошиб бориши (1880 йилда бир сўм бўлса, 1900 йилда пошлина 4 сўмга чиқди); 2. Пахта ташиш учун имтиёзли темир йўл тарифи; 3. Пахта экинига давлат солиғининг дон экинлари билан тенглаштирилиши; 4. Мирзачўлда ва Мурғоб водисида янги ерларни ўзлаштириш учун давлат томонидан инженерлик ишларининг ўтказилиши; 5. Бозорда пахта баҳосининг қиммат бўлиши ва ҳоказо.

Пахтачиликнинг нақадар тез ривожланганлигини шундан ҳам кўриш мумкинки, 1886 йилда 17 минг десятина ерга пахта экилган бўлса, 1900 йилда 92889 десятина ерга, 1915 йилда эса 523.614 десятина ерга пахта экилди.

1879 йилда Россияга юз минг пудга етар-етмас пахта толаси жўнатилган бўлса, 1888 йилда 873 минг 92 пуд, 1889 йилда 1 миллион 470 минг 509 пуд, 1890 йилда эса 2 миллион 673 минг 270 пуд пахта толаси жўнатилди.

1913 йилда етиштирилган 684,7 минг тонна пахтадан 516,4 минг тоннаси ҳозирги Ўзбекистон территориясида етиштирилди. Шу тарзда XX асрнинг дастлабки ўн йилида Туркистон умумроссия иқтисодий меҳнат тақсимоти системасида асосий пахта районн бўлиб қолди. Бу эса Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг муҳим иқтисодий оқибати бўлди.

Пахтачиликнинг ривожланиши шунга олиб келдики, Туркистоннинг айрим иқтисодий районларида қишлоқ хўжалигининг муайян тармоқлари ривожлана бошлади, яъни ўлка қишлоқ хўжалиги территориал жиҳатдан ихтисослаштирилди. Масалан, Фарғона водиси асосий пахта райони сифатида, Самарқанд области асосан ғалла райони, Зарафшон, Сирдарё ва Еттисув областлари чорвачилик ва қисман ғалла районлари бўлиб ихтисослаштирилди. Ана шу иқтисодий районлар ўртасида мустаҳкам иқтисодий алоқа ўрнатилди ва меҳнат территориал жиҳатдан тақсимланди.

Фарғона водисининг табиий шароити, тарихий тараққиётининг хусусиятлари, қадимий деҳқончилик ўлкаси эканлиги ва қишлоқ аҳолисининг нисбий «ортиқлиги» туфайли бу ерда пахтачилик ривожланди.

Фарғона учун пахтачиликнинг нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини шундан ҳам кўриш мумкинки, суғориладиган ернинг деярли ярмини пахта эгаллади. Фарғонанинг айрим уездларида эса пахта майдони бундан ҳам кўп бўлди. Туркистоннинг Сирдарё ва Самарқанд областларида ҳам пахтачилик анча ривожланди.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши пахтадан бошқа қишлоқ хўжалигининг пиллачилик, қоракўлчилик, саноат учун хомашё берадиган боғдорчилик ва узумчилик сингари соҳаларининг ривожланишига сабаб бўлди. Туркистон экономикасида пахтадан кейин қишлоқ хўжалигининг энг қадимий тармоғи бўлган пиллачилик муҳим ўрин эгаллар эди. Фарғона ва Тошкент водийларида, Зарафшон, Сирдарё, Амударё ва Мурғоб дарёлари воҳасида пиллачилик ривожланиб, пахтадан кейин чет элга чиқариладиган асосий хомашё бўлиб қолди.

1900 йилда 389 минг пуд пилла етиштирилган бўлса, 1910 йилда 450 минг пуд пилла етиштирилди. 1914 йилга келиб 295.140 пудга тушиб қолди. Етиштирилган пилланинг 60 — 80 проценти чет элга ва Россиянинг марказий саноат районларига юбориларди, қолган қисми эса шу ерда кустарлар томонидан ишланарди. Россия чет элга чиқарадиган пилланинг 80 — 90 процентини Туркистон пилласи ташкил қилар эди.

Полиз ва сабзавотчиликда ҳам ўзгаришлар рўй берди. Ўрта Осиёда илгари экилмаган картошка, помидор, бақлажон сингари янги экинлар экила бошланди.

Туркистонда пахтачиликнинг ривожланиши натижасида мамлакатнинг умумий хўжалик ҳаёти тубдан ўзгарди, ўлка капиталистик муносабатлар доирасига жалб қилинди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини четга чиқариб, унинг ўрнига фабрика-завод тайёрлаган товарларни олиб келиш кучайди. Натурал характерга эга бўлган ва маҳаллий савдога мосланган қишлоқ хўжалик империя бозори талабларига ва шу орқали жаҳон бозори талабларига мослаша бошлади.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг айрим иқтисодий оқибатлари ана шундан иборат. Лекин бу воқеанинг бошқа томонини унутиш керак эмас, яъни Ўрта Осиё Россияга зўрлик билан қўшиб олинди. Ўрта Осиё мустамлака экспанциясининг ҳамма оқибатларини бошидан кечирди. В. И. Ленин айтганидек, Туркистон ростакам мустамлака эди. Ўлкада миллий мустамлака зулми ҳукм сурди. Ўлканинг иқтисодий ривожланиши уни империянинг хомашё базасига айлантиришга қаратилди.

Ўрта Осиёнинг капитал доирасига киритилиши ўлка ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш учун бир қадар туртки бўлса ҳам, ишлаб чиқариш усулида туб ўзгариш рўй бермади. Рус капитализми патриархал-феодал муносабатларни ва эксплуатациянинг феодал формаларини охиригача тугатмади.

Ўлкада ишлаб чиқариш муносабатларининг формасида феодал муносабатлари ҳукмрон бўлиб қолди. Ишлаб чиқариш кучларининг тараққиёти атайин тўхтатиб қўйилди, шу билан бирга Ўрта Осиёнинг капиталистик тараққиёт йўлига ўтишига халақит берди. Ўлка қишлоқ хўжалигида феодал муносабатлар айниқса кучли эди. Ёлланма меҳнатни эксплуатация қилишга асосланган капиталистик типдаги фермерлик хўжаликларини ташкил қилишга нисбатан майда деҳқон хўжаликларини эксплуатация қилиш фойдалироқ ва мақсадга мувофиқроқ деб топилди. Деҳқончиликда ортиқча бўлиб қолган кишилар хонавайрон бўлиб, шаҳарларга бориб ишчи, батрак, мардикорга айландилар ёки қишлоқда қолиб, ерни ижарага олиб ишлаш натижасида феодал, бой ва бошқа эксплуататор унсурларнинг абадий кишанига тушиб қолдилар.

Ёлланма меҳнат ва машиналардан фойдаланиб плантаторлик хўжалигини ташкил қилишга бўлган уринишлар муваффақиятсизликка учради. Чунки чорикорлар, батраклар ва бошқа ярим пролетар унсурлар плантаторлик хўжалигини унумсиз қилиб қўядилар.

Фақат Октябрь социалистик революциясигина социал ва миллий мустамлака зулмини бутунлай йўқотди ҳамда Россияда яшовчи халқларнинг давлат, хўжалик ва маданий жиҳатдан ривожланишига кенг йўл очиб берди. Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши бу ерда ҳам революцияни амалга ошириш учун қулай шароит яратганлиги асосий ва ҳал қилувчи факторди р.

Кейинги вақтларда Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишига бир томонлама баҳо берган кўпгина асарлар вужудга келди. Бизнинг фикримизча, Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг объектив-тарихий прогрессив оқибатига етарли ва тўғри баҳо бериш билан бирга, ўлканинг зўрлик билан қўшиб олинганлигини ҳамда Россия мустамлака сиёсатининг реакцион моҳиятини ҳам кўрсатиб ўтиш илмий жиҳатдан тўғри бўлган бўлур эди.

О. АМИНОВ,
иқтисод фанлари доктори.

Дала чиройлари

Киров номли колхозда бу йил 507 гектар ерда сабзавот, картошка ва қовун-тарвуз етиштирилади. Меҳнатсевар колхозчилар кузда сифатли қилиб шудгорланган 160 гектар ерга картошка, 20 гектар ерга пиёз, 20 гектар ерга лавлаги, 10 гектар ерга сабзи, 17 гектар ерга карам, 30 гектардан ортиқ майдонга бошқа сабзавот экинлари экдилар.

— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Тошкент шаҳар аҳолисини сабзавот ва картошка билан таъминлаш тўғрисида»ги қарорига жавобан,— дейди колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Рихсибой Пиримов,— колхозчиларимиз зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Бизда ҳар бир сабзавотчилик бригадаси ўз зиммасига конкрет мажбурият олган ҳолда дала ишларини кучайтирмоқда.

Масалан, Ҳамрохўжа Носиров бошлиқ илғор бригада аъзолари 21 гектар ердаги картошканинг ҳар гектаридан 14—16 тоннадан ҳосил олиш, шунингдек помидор, эртаги пиёз, сабзи, карам ҳосилдорлигини ҳам ўтган йилдагига нисбатан анча оширишга аҳд қилганлар.

Бригаданинг Йўлдош Жўраев, Олим Тошматов, Турсунхон Шарипова, Очил Аҳмедова, Норпош Нусратуллаева каби ишчан аъзолари дала ишларида актив қатнашмоқдалар.

Колхозда картошка ва сабзавот маҳсулотларидан мўл ҳосил етиштириб донг чиқарган Меҳмон Қурбонов, Эргаш Муҳаммедов ва Абдуолим Жабборов ўртоқлар раҳбар бўлган бригада аъзолари ҳам эртаги картошка, пиёз, сабзи, редиска экиш планларини муваффақиятли бажардилар. Бу бригадалардаги катта-катта сабзавот ва картошка майдонларидаги экинлар машина билан ишлов беришга мослаштирилган. Техника кучидан унумли фойдаланиш гектар бошига олинадиган ҳосилни анча ошириш, оз меҳнат сарфлаб, мўл сабзавот ҳосили олиш имкониятини бермоқда.

— Колхозчиларимиз картошка ва сабзавот экинлари даламизнинг чиройи, деб билишади, дейди,—колхоз агрономи Мавлон Ғаниев,—бу жуда тўғри баҳо. Чунки кўмкўк барра бўлиб турган эртаги пиёз, сабзи, лавлаги экинлари далаларимиз юзини бахмал каби қоплаб турибди. Колхозчиларимизнинг бу йилги аҳдлари катта. Биз шонли етти йилликнинг биринчи йилида ҳар гектар ердан 12,5 тоннадан картошка, етти йилликнинг охирида эса ҳар гектар ердан 19—20 тоннадан картошка ҳосили олиш учун курашмоқдамиз.

1959—1965 йилларда колхозда чорва молларидан олинадиган маҳсулот 1958 йилдагига нисбатан 3—4 марта, шу жумладан гўшт етиштириш 61 тоннадан 100 тоннага, 45 гектар ердаги боғ кенгайтирилиб 150 гектарга етказилади.

Шу кеча-кундузда мавжуд техника ва ишчи кучлари етти йилликнинг биринчи йили топшириқларини муваффақиятли бажаришга тўла сафарбар этилган.

Т. НАЗИРОВ,
Калинин райони.

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ГРЕЦИЯ ҲУКУМАТИГА ЭСДАЛИК ХАТИ

СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин 13 майда Грециянинг Москвадаги фавқулодда ва мухтор элчиси Д. И. Паппасни қабул қилди ва Греция территориясида америка атом ва ракета базаларини вужудга келтириш хавфи кучайиб бораётганлиги тўғрисида Совет ҳукуматининг Греция ҳукуматига эсдалик хатини унга топширди. Эсдалик хатида бундай дейилади: Ғарб матбуотининг хабарлари, шунингдек Греция ҳукумати аъзоларидан баъзиларининг айтган гаплари, афсуски, Греция ҳукумати мамлакатнинг тақдири учун хавфли бўлган ана шу планларнинг тезликда амалга оширилишига ёрдам бериш ниятида деб ҳисоблашга тўла асос беради.

Совет ҳукумати эсдалик хатида шу нарсага эътиборни жалб этадики, НАТОда қатнашувчи баъзи мамлакатларни атом қуроли билан таъминлаш ва ана шу мамлакатларнинг территорияларида атом ҳамда ракета базаларини жойлаштириш планларини амалга оширишга тайёргарлик халқаро вазиятда маълум даражада иликлик пайдо бўлган, ташқи ишлар министрларининг кенгашини чақириш тўғрисида ва етилган халқаро проблемаларни ҳал этиш учун юксак доирада учрашув ўтказиш ҳақида бамаслаҳат бир фикрга келинган пайтда кўрилмоқда.

Совет Иттифоқи, деб таъкидланади эсдалик хатида, Болқон ярим ороли чинакам тинчлик зонаси, Болқон давлатлари ўртасида дўстона ҳамкорлик зонаси бўлиши мумкин ва лозим, деб ҳисоблайди. Совет Иттифоқи аза шу олижаноб ишда бутун чоралар билан ёрдам кўрсатишга тайёрдир.

Совет ҳукумати шу нарсани қатъий айтишни зарур деб ҳисоблайдики, Греция ҳукуматининг ўз территориясида атом ва ракета базаларини жойлаштиришга рози бўлиши Совет Иттифоқига ва тинчликни сақлашга душманлик акти деб, бунинг натижасида Совет-Греция муносабатларига жиддий зарар етказилади, деб қаралади. (ТАСС).

СССР ва Буюк Британия савдо делегацияларининг биринчи ялпи мажлиси

13 майда Ташқи савдо министрлиги биносида СССР ва Буюк Британия делегациялари ўртасида савдо музокаралари бошланди. Совет делегациясига Ташқи савдо министри Н. С. Патоличев бошчилик қилмоқда.

Буюк Британия делегациясига савдо министри сэр Дэвид Экклз бошчилик қилмоқда.

Ишчанлик вазиятида ўтган биринчи ялпи мажлисда ҳар иккала томонни қизиқтираётган ва Совет-Англия савдосини ривожлантириш билан боғланган масалалар юзасидан фикр олишилди. (ТАСС).

МОСКВАДА АВСТРИЯ САНОАТ ВИСТАВКАСИ ОЧИЛДИ

13 майда Горький номидаги маданият ва истироҳат марказий парки территориясида Венадан келган кўп меҳмонлар, совет пойтахти савдо-саноат доиралари жамоатчилигининг намояндалари тўпландилар. Бу ерда Австрия саноат виставкаси тантанали вазиятда очилди.

Тўпланганлар орасида СССР Ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Г. М. Пушкин, Ташқи савдо министрининг ўринбосарлари С. А. Борисов ва П. Н. Кумикин, Россия Федерациясининг Ташқи ишлар министри М. Д. Яковлев, дипломатик корпус аъзолари, СССР ташқи савдо ташкилотларининг, СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари, совет ва чет эл журналистлари бор эди.

Бундан олдинги кунда Москвага келган Австрия Савдо ва тиклаш министри Фриц Бок ҳозир бўлганларга қарата табрик нутқи сўзлади. Сўнгра Бутуниттифоқ Савдо палатаси президиумининг раиси М. В. Нестеров сўзлади.

Тўпланганлар уч павильонда ва очиқ майдончада жойлашган виставка билан танишдилар. Австриядаги 240 фирма ўзларига қарашли корхоналар ишлаб чиқараётган буюмларни кўрсатмоқдалар. Бу буюмлар уч мингдан ортиқ экспонатни ташкил этди. Виставкани тамоша қилувчилар электр моторларни, компрессорларни, станокларни, енгил саноат учун зарур машиналарни, подшипникларни, отбой болғаларни кўздан кечирдилар. Экспонатлар орасида суткасига 25 тонна ёғоч масса берадиган дефибратор, кон мотовози, ёғочсозлик саноати буюмлари, кенг истеъмол товарлари, Венада ишланган зеби-зийнатлар бор.

Экспонатларнинг анча қисми Австрия маданиятига — адабиёт, театр, балет, спорт, амалий санъатга бағишланган. (ТАСС).

Юварaж Каран Сингх Совет Иттифоқи бўйлаб қилган сафаридан Москвага қайтиб келди

Ҳиндистондаги Жамму ва Кашмир штатининг бошлиғи юварaж Каран Сингх ўз рафиқаси ва ҳамроҳлари билан бирга Совет Иттифоқи бўйлаб қилган сафаридан 13 майда Москвага қайтиб келди.

Ҳиндистонлик меҳмонлар Ленинградда, Сталинградда, Кавказнинг Қорадениз бўйида, Тбилисида, Тошкентда, Самарқанд ва Сталинободда бўлдилар. Улар саноат корхоналарини бориб кўрдилар, давлат ва жамоат арбоблари билан, олимлар билан учрашдилар, шаҳарлардаги маданий муассасалар ва диққатга сазовор жойлар билан танишдилар.

Кашмир давлат арбобининг СССР бўйлаб қилган сафарида Тожикистон ССР Маданият министри Алиқул Имомов ва СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимларидан Л. Марков ва К. Ефремовлар унга ҳамроҳ бўлдилар.

(ТАСС).

Ўзбекистон мутахассислари Афғонистонда қуриладиган электростанцияларнинг лойиҳаларини тузмоқдалар

СССР Электростанциялар қурилиши министрлиги Бутуниттифоқ проект институти Ўрта Осиё бўлимининг мутахассислари Афғонистонда қуриладиган иккита гидравлик электростанция лойиҳасини тузиб бўлдилар.

Совет мутахассислари экспедицияси томонидан 1957 йилда тўпланган материаллар асосида Қундуз дарёсида тегишли жой танлаб олинди ва Пулихумри электростанциясини қуриш учун лойиҳа тайёрланди. ГЭС лойиҳаси заказчи томонидан тасдиқланди ва ҳозирги вақтда унинг иш чертёжлари топширилмоқда. Ўзбекистон мутахассисларининг бир группаси иш планини узил-кесил аниқлаш ва дўст қўшниларга қурилиш ишлари соҳасида зарур ёрдам кўрсатиш учун Афғонистонга жўнаб кетди. Афғонистон кончилик министрлиги Кобил дарёсида қуриладиган гидравлик электростанциянинг лойиҳасини тасдиқлади.

Ўзбекистон тадқиқотчилари ва гидростанциялар қурувчи мутахассисларининг катта бир группаси Амударёнинг ўрта қисмида Афғонистон тупроғидан ўтадиган чап соҳилларини ўрганиш ишларини тамомламоқда. Афғонистон ва Совет Иттифоқи ҳукуматлари ўртасида имзоланган протоколга мувофиқ, Амударёнинг ана шу қисмида кучли гидроузел қуриш мўлжалланади. Бу гидроузел Ўзбекистон ва Афғонистоннинг бир-бирига яқин районларига хизмат кўрсатадиган электростанция ва ирригация иншоотларидан иборат бўлади. (ЎзТАГ).

Балиқ овлаш тўғрисидаги Совет-Япония музокаралари тамом бўлди

ТОКИО, 13 май. (ТАСС). Совет-Япония балиқ овлаш комиссиясининг сессияси тўрт ой давом этиб, бугун қўшма ахборот имзолаш билан тугалланди. Ахборотни имзолаш маросимида Япония қишлоқ хўжалиги ва ўрмончилик министри Миура; Совет Иттифоқининг Япониядаги элчиси Н. Т. Федоренко, иккала делегациянинг бошлиқлари, аъзолари ва экспертлари ҳамда мухбирлар ҳозир бўлди.

Маросимда Япония делегациясининг бошлиғи Фудзита нутқ сўзлаб, сессия давомида вужудга келган қийинчиликлар иккала делегациянинг ҳам ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик руҳи туфайли муваффақиятли равишда бартараф қилинганлигини таъкидлади. Фудзита музокараларнинг муваффақиятли тугаллангамлиги иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатларни мустаҳкамлаш учун катта аҳамиятга эга, деди.

Совет делегациясининг бошлиғи П. А. Моисеев жавоб нутқи сўзлади. У сессиянинг қарорлари Тинч океанининг ғарби-шимолий қисмида лосось балиғи запасларини сақлаб қолишга ва иккала мамлакатнинг манфаатларини кўзлаб, рационал овни йўлга қўйишга ёрдам беради, деди.

Қўшма ахборотда айтиладики, 1959 йил учун Командор оролларига ёндош бўлган сувларда ва Камчатканинг шарқи-жанубидаги сувларда лосось балиғини денгизда актив овлаш тақиқланган зонани ўтган йилдагига нисбатан бир мунча кенгайтириш белгиланади.

Тартиблаштирилаётган районда лосось балиғи овининг умумий йиллик ҳажми 1959 йил учун 85 минг тонна миқдорида белгиланган.

Қизил балиқ овини чеклаш юзасидан тегишли чоралар кўриш зарур деб топилди.

Краб запасларини сақлаб қолиш мақсадида Камчатканинг ғарбий қирғоғи ёнида шимолий кенгликнинг 56 градус 28 минутидан шимолда ва шимолий кенгликнинг 56 градус 55 минут жанубда жойлашган районда 1959 йилда крабларнинг промисло ови ўтказилмайди.

Комиссиянинг навбатдаги сессиясини 1960 йил январида Москвада чақириш белгиланди.

Ташқи ишлар министрларининг Женева кенгашида

ЖЕНЕВА, 13 май. (ТАСС). Бугунги мажлис бошланган чоқда СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико сўзга чиққанлиги тўғрисида хабар берилган эди. Совет делегацияси, деди у, кенгашимизнинг ишларида Польша ва Чехословакия ташқи ишлар министрларини энг бошданоқ қатнаштиришга қандай катта аҳамият бераётганлигини таъкидлади. Бу масалага яна қайтишга тўғри келганлиги ҳақида гапирганда, бунга сабаб шуки, АҚШ, Франция ва Англия делегациялари кечаги мажлисда сўзлаган нутқларида Германияга тааллуқли масалаларни қараб чиқишда Польша ва Чехословакияни қатнаштириш сиёсий жиҳатдан муҳимлигига очиқдан-очиқ етарли баҳо бермадилар. Совет министри таъкидлаб айтдики, бунда гап, Европадаги икки давлатнинг ҳаётий муҳим манфаатлари тўғрисида бораётир. Бу давлатлар ҳозирги кенгаш ҳал этадиган масалаларни қараб чиқишда актив қатнашиш учун энг кўп асосга эгадир.

Совет ҳукумати, деди Громико, Германияга тааллуқли масалаларни ҳал этишда Польша ва Чехословакиянинг алоҳида манфаатдор эканлигини кескин суратда ёқлаётган экан ва уларнинг ташқи ишлар министрлари кенгашида қатнашиш ҳуқуқини ҳимоя қилаётган экан, бу гапдан СССР, масалан, Германия билан сулҳ шартномаси тузиш каби муҳим масалани ҳал этишда бошқа давлатларнинг ҳам манфаатдор эканлигини инкор қилади, деган маъно келиб чиқмайди, албатта. Гитлерчилар Германиясининг ҳужумидан жабр-жафо чеккан ва агрессорларга қарши жанг қилган давлатлар оз эмас, албатта. Аммо, кечаги нутқларда айтилганидек, гитлерчилар деярлик битта ҳам ўқ узмай босиб олган давлатларни, масалан, Польша билан бир қаторга қўйиб бўладими. Польшада босқинчилар қўлида 6 миллиондан кўпроқ киши, яъни мамлакат аҳолисининг бешдан бир қисми ҳалок бўлди. Реал фактларга қараб иш кўрганда, деди А. А. Громико, фақат бир хулоса чиқариш мумкин: Польша ва Чехословакия халқларининг иккинчи жаҳон уруши йилларида ўйнаган ролини эътиборга олсак, Польша ва Чехословакия вакиллари бу кенгашда қатнашиш учун тўла ҳуқуққа эгадирлар. Демак, СССРнинг Польша ва Чехословакияни қатнаштириш тўғрисидаги таклифига қарши айтилган эътирозлар пуч заминга таянади ва фактларга асло тўғри келмайди. Громико сўзини давом эттириб, бундай деди: Биз АҚШ, Буюк Британия ва Франция ташқи ишлар министрларининг эътиборини шу нарсага жалб этишни ўз бурчимиз деб ҳисоблаймиз, чунки биз кенгаш ишларида Польша ва Чехословакиянинг иштирокига катта аҳамият берамиз.

Сўнгра, министр қуйидагиларни айтди: урушдан кейин 14 йил ўтди ва эндиликда Германия билан сулҳ шартномасини имзолаши лозим бўлган давлатларнинг қиёфаси тамомила аён бўлиб қолди. Жумладан, герман давлатларидан бири, яъни Германия Федератив Республикаси ўтказиб келаётган сиёсат шундайки, бу сиёсат Польша билан Чехословакияни (биз бунда тўрт буюк давлат тўғрисида сўзлаб ҳам турмаймиз) Германия билан келгусида тузиладиган сулҳ шартномасининг характеридан айниқса манфаатдор қилиб қўяди. Бундан ташқари, Польша ва Чехословакия сулҳ шартномасини имзолаш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрмоқдалар, Германиянинг Ғарбий Европадаги қўшнилари эса, ана шу масалани ҳал этишдан бирор даражада бўлса ҳам манфаатдор эканликларини кўрсатмаганликлари маълум. Польша ва Чехословакиянинг кенгашимиз ишларида қатнашувига халақит беришга уриниб кўрилган пайтдагина, уларнинг ҳуқуқлари тўғрисида гапирадилар.

А. А. Громико сўзининг охирида бундай деди: Совет делегацияси Польша ва Чехословакия вакиллари кенгашимизнинг ишларида энг бошданоқ иштирок қилишлари керак ва уларни кенгашга чақиришни кечиктириш учун ҳеч қандай асос йўқ, деган фикрида қатъий турибди.

Шундан кейин, К. Гертер АҚШ делегацияси номидан гапирди. У, АҚШ делегацияси шу кенгаш залида ўтирган ташқи ишлар министрлари зиммасига катта жавобгарлик юкланганлигини яхши билиб, бу кенгашга келди, деди.

К. Гертер ташқи ишлар министрларининг Женевада илгари ўтказилган кенгашидан кейин ва ҳукуматлар бошлиқларининг кенгашидан кейин қандай вазият рўй берганлиги тўғрисида қисқача гапириб, вазият баъзи соҳаларда яхшиланганлигини таъкидлади. У, жумладан, айтдики, ядро қуроли синовларини тўхтатиш масаласи ҳақидаги музокаралар гўё секин-аста олға силжиб бормоқда, шунингдек Совет Иттифоқи халқлари билан ғарб мамлакатлари халқлари ўртасида алоқаларни кучайтиришда муайян ютуқлар қўлга киритилди. К. Гертер ҳозирги кенгашнинг мақсадларига тўхталиб, бундай деди: Менинг фикримча, бу мақсадлар, биринчидан, мумкин қадар кенгроқ доирада ижобий битимга келишдан иборат, иккинчидан, кенгаш қатнашчилари ўртасида ихтилофларни камайтиришдан ва учинчидан, ҳукуматлар бошлиқларининг кенгашида қараб чиқиладиган конструктив таклифларни тайёрлашдан иборат. К. Гертер айтдики, бу кенгашнинг қатнашчилари қониқарли муваффақиятларга эришган тақдирда, кенгаш юксак доирадаги кенгашга муқаддима бўла олади. К. Гертер АҚШ ҳукуматлар бошлиқларининг кенгашида қатнашишга тайёрдир, деди.

К. Гертер сўзининг охирида АҚШ халқаро муносабатларда кескинликни юмшата оладиган битимлар тузишга жиддий суратда ҳаракат қилади, деб ваъда берди.

Шундан кейин Франция вакили сўзга чиқиб, М. Кув де Мюрвилнинг нутқини ўқиб берди. Мюрвиль бетоблиги сабабли, бугунги мажлисда қатнашолмаган. Бу нутқда ҳозирги вақтда кескинлик 1955 йилдан кейинги даврга нисбатан кучайганлиги, урушдан кейин ўртага қўйилган проблемаларни ҳал этиш йўлида ўша вақтда уриниб кўрилганлиги айтилади. Кув де Мюрвиль Совет ҳукуматининг Берлин масаласи юзасидан бундан 6 ой муқаддам киритган таклифлари вазиятда гўё танглик туғдирди, деб даъво қилиб, бу масалада Совет Иттифоқини асоссиз равишда айибламоқчи бўлди. Кув де Мюрвиль ўз нутқида, Франция яхши битимлар учун шароит туғдиришга интилади, деб ишонтиради. У, ҳозирги кенгаш ижобий натижалар берган тақдирда, юксак доирада кенгаш ўтказиш учун йўл очилади, деди.

Шундан кейин, совет делегациясининг бошлиғи А. А. Громико яна сўз олди.

А. А. ГРОМИКО баёноти

ЖЕНЕВА, 13 май. (ТАСС). Совет делегациясининг бошлиғи А. А. Громико ташқи ишлар министрлари кенгашининг бугунги мажлисида нутқ сўзлаб айтдики, бу кенгашнинг очилиши энг муҳим халқаро масалаларни ҳал этиш мақсадида шу кенгашда тўрт давлатнинг ҳамкорлигини янада тиклаш соҳасида биринчи қадам бўлади.

СССР ташқи ишлар министри совет томони икки герман давлати вакилларини кенгашда қатнаштиришга катта аҳамият беради ва бу фактни тўғри йўлдан реалистик қадам қўйиш, деб ҳисоблайди, деб таъкидлади. У, умид билдириб айтдики, ана шу давлатлар вакилларининг кенгаш ишларида қатнашуви кенгаш вазифаларини тинчликни мустаҳкамлаш ва халқаро кескинликни юмшатиш руҳида ҳал этишга ёрдам беради.

А. А. Громико ҳозирги халқаро муносабатларнинг ривожланишида бурилиш ясалишини сабрсизлик билан кутаётган барча мамлакатлар халқлари олдида кенгаш қатнашчиларининг жавобгар эканлигини таъкидлаб, бундай деди: Халқаро кескинликни юмшатиш учун, кўп йиллардан буён «совуқ уруш» натижасида ва зўр бериб қуролланиш натижасида рўй берган уруш хавфини камайтириш учун тегишли чораларни кўриш зарур. А. А. Громико халқаро муносабатларни иккинчи жаҳон урушидан мерос бўлиб қолган иллатлардан тозалаш ғоят муҳим эканлигини кўрсатди. Совет делегациясининг бошлиғи Германия билан сулҳ шартномаси тузиш зарур эканлиги тўғрисида гапириб, бундай деди: Ҳозирги вақтда Ғарбий Германияда реваншга даъват этувчи гаплар тобора кўпроқ эшитилаётган бир пайтда, сулҳ шартномаси тузиш айниқса зарурдир. Бунга эътибор бермай бўлмайди, чунки Ғарбий Германия территорияси ядро уруши олиб бориш учун тез суръатлар билан олдинги плацдармга айлантирилаётганлигини бутун дунё яққол кўриб турибди. А. А. Громико айтдики, Совет Иттифоқи Германия билан сулҳ шартномасини дарҳол тузишни ёқлайди ва ҳали ҳам НАТО давлатларининг ҳарбий оккупациясида бўлган Ғарбий Берлиндаги жуда ғайри табиий ва хавфли аҳволни йўқотишни кечиктириб бўлмайдиган вазифа деб ҳисоблайди. Бу кенгаш, деди у, тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам бериши лозим экан, у, халқаро муносабатларга доир ана шу икки масалани, яъни Германия билан сулҳ шартномасини тузиш масаласини ва Ғарбий Берлиндаги аҳволни нормаллаштириш проблемасини ҳал этмоғи керак.

А. А. Громико ғарбдаги муайян доираларнинг турли сиёсий масалаларни сунъий равишда вужудга келтирилган ўзаро боғланиш билан бир тугун қилиб чигаллаштириб юборишга ва масалаларни мазкур кенгашнинг қатнашчиларига шу тариқа тақдим этишга эришиш йўлидаги уринишларини танқид қилди ва чигаллаштириб юборилган ана шу тугунни ҳар қанча ҳаракат қилингганида ҳам, ечиш иложи йўқлигини айтди.

Шу сабабли, деди у, совет делегацияси кенгашимизнинг ишлари самарали бўлишидан манфаатдордир ва Германия билан сулҳ шартномаси тузиш ҳамда Ғарбий Берлиндаги аҳволни нормаллаштириш проблемаларини кенгашда қараб чиқишни таклиф этади. Бу масалаларнинг муҳимлигини қасддан кўзини юмиб турган кишиларгина кўролмаслиги мумкин. Ана шу муҳим масалаларни муваффақиятли ҳал этиш кенгаш қатнашчиларининг ҳаммаси яхши ниятда эканлигини исбот этувчи далил бўлур эди ва ҳал этилмаган бошқа проблемаларни кейинчалик муваффақиятли ҳал этиш учун қулай шарт-шароит вужудга келтирган бўлур эди. Бунга шак-шубҳа йўқ.

Сўнгра, А. А. Громико қуйидагиларни айтди: Ҳукуматлар бошлиқлари кенгашини ўтказиш вақти, жойи ва кун тартиби тўғрисида ўзаро келишилган таклифларни тайёрлаш ҳам кенгашнинг вазифасидир. Совет делегациясининг фикрича, бу вазифани бажариш учун катта қийинчиликлар йўқ, чунки бизнинг ҳукуматларимиз бир-бирларига ноталар юборган пайтда, ҳукуматлар бошлиқларининг кенгашини тез вақт ичида чақириш ҳақида принципиал рози эканликларини билдирганликлари маълум.

А. А. Громико сўзининг охирида бундай деди: Ҳаммамиз барқарор ва мустаҳкам тинчлик бўлишига астойдил интилар эканмиз, инсониятни атом ва ракета уруши гирдобига ташлашга йўл қўйиш мумкин эмаслигини ҳаммамиз англар эканмиз, ўз музокараларимизда муваффақиятга эришмоғимиз керак.

Совет Иттифоқи ташқи ишлар министри кенгашнинг ҳамма қатнашчилари ана шу масъулиятли ишга ўзларининг ижобий ҳиссаларини қўшадилар, деб умид билдириб, кенгаш қатнашчиларини ишонтириб айтдики, совет делегацияси кенгаш ишларининг муваффақиятли ўтишига ёрдам бермоқ учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўради.

Бугунги мажлиснинг охирида Англия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд сўзга чиқди.

У шу кенгашнинг чақирилишидан мамнун эканлигини айтиб, Громиконинг ва бошқа кишиларнинг вазият яхшиланажагига бўлган умидларига қўшиламан, деди. Ллойд айтдики, Громико ўз нутқида айтган кўп фикрларга қўшиламан, аммо, бу нутқдаги баъзи фикрларга қўшилмайман. Жумладан, Ллойд икки суверен герман давлати борлиги ва уларни бирлаштириш тўғрисидаги масала немисларнинг ўз иши, деган фикрга қўшилмаганлигини изҳор қилди. Сўнгра, Ллойд Германияни қайтадан бирлаштириш, Европа хавфсизлиги проблемалари билан Берлин масаласи ўзаро боғланган, деб даъво қилди.

Англия делегациясининг бошлиғи Макмилланнинг ва ўзининг Москвага қилган визити тўғрисида А. А. Громиконинг айтган сўзларига қўшиламан, деб айтди. Биз, деди у, жуда фойдали музокаралар олиб бордик. Бу музокаралар бир-биримизнинг фикримизни тўғри англашга ёрдам берди ва музокараларимизнинг натижалари қўшма ахборотда тўғри акс эттирилди.

Ллойд ўзаро мақбул қарорлар чиқариш зарур эканлиги тўғрисидаги фикрга қўшилиб, бундай деди: Британия ҳукуматининг фикрича, бир қанча кенгашлар ўтказиш керак, чунки масалалар жуда мураккаб бўлиб, уларни бирданига ҳал этиш мумкин эмас. Ҳар иккала томон тинчликни сақлашдан, кескинликни юмшатишдан ва алоқаларни кенгайтиришдан манфаатдор эканлигини таъкидлаб, Ллойд кенгаш бирмунча ёмонроқ вазиятда бошланганлигига қарамай, ташқи ишлар министрларининг 1955 йилда эришган натижаларидан яхшироқ натижаларга эришилади, деб умид билдирди.

С. Ллойднинг нутқидан кейин мажлис ёпилди. Министрлар эртага кундузи мажлис қиладилар.

Жаҳон Тинчлик Кенгашининг юбилей сессияси ўз ишини тамомлади

СТОКГОЛЬМ, 13 май **(ТАСС махсус мухбирлари).** Бугун Стокгольмда Жаҳон Тинчлик Кенгашининг тинчлик тарафдорлари жаҳон ҳаракати вужудга келганига 10 йил тўлишига бағишланган юбилей сессияси ўз ишини тамомлади.

Сессиянинг иши тинчлик тарафдорлари миллий ташкилотлари делегатларининг зўр активлиги вазиятида ўтди.

Сессия делегатлари Жаҳон Тинчлик Кенгаши президиумини 19 кишидан иборат қилиб якдиллик билан сайлайдилар.

Тинчлик тарафдорлари жаҳон ҳаракатининг нуқтаи назарини ташқи ишлар министрлари Женева кенгашига ва юксак доирада бўладиган кенгашга баён этиб беришлари лозим бўлган делегация сайланади.

Пировардида сессия қатнашчилари қуйидаги ҳужжатларни якдиллик билан тасдиқлайдилар: Жаҳон Тинчлик Кенгашининг халқларга мурожаати, Умумий декларация, Германия масаласи юзасидан, Ўрта Шарқдаги аҳвол тўғрисида, миллий мустақиллик масаласи юзасидан, Жазоир масаласи юзасидан, атом қуроли тўғрисидаги масала юзасидан, тинчлик тарафдорларига қарши кўрилаётган жазо чоралари тўғрисидаги масала юзасидан резолюциялар, шунингдек юксак доирада кенгаш ўтказилиши учун ва «совуқ уруш»ни йўқотиш учун жаҳон миқёсида кампания ўтказишга даъват этувчи чақириқ.

БИЗНИНГ КАЛЕНДАРЬ

ПЬЕР КЮРИ

Ўз кашфиётлари билан жаҳонга танилган бу олим Парижда врач оиласида дунёга келади. У 12 ёшидаёқ Париж Коммунасининг туғилиши ва ҳалок этилишининг гувоҳи бўлган эди. Ўз уйлари яқинидаги баррикада жанглари, отаси, акаси ва Пьер уччовлашиб жанг майдонидан ярадорларни олиб чиққан вақтлари боланинг эсида умрбод сақланиб қолади.

Пьер Кюри 16 ёшида университетга ўқишга киради. Физика ва кимё фанлари уни мафтун этади. У минералогия билан шуғулланадиган акасига лаборатория ишларида кўп ёрдам беради. Кристалларни тадқиқот қила бориб, ака-ука Кюрилар 1880 йилларда пьезоэлектрик ҳодисани кашф этадилар. Ҳозир бу кашфиёт самаралари радиотехника ва радиофизикада кенг қўлланилмоқда.

1883 йилда Пьер Кюрини Париждаги физика ва кимё мактабида дарс беришга таклиф этадилар. У ўқитувчиликдан ташқари бўш вақтининг ҳаммасини илмий ишга сарфлайди. Тадқиқот олиб бориш учун етарли шароит йўқлигига қарамай, Пьер чидам ва сабот билан ишлайди ва кўримсиз, камжиҳоз лабораторияда янгилик кетидан янгилик яратади.

Пьер Кюрининг магнит хоссалари соҳасида олиб борган тадқиқотлари магнитизм назариясини бошлаб беради. 1895 йилда босилиб чиққан магнитизм тўғрисидаги докторлик диссертацияси ниҳояти юз бетгина эди. Аммо олим томонидан келтирилган факт ва хулосалар бир неча илмий иш учун етарли эди.

Ўша йили Пьер Кюри ҳаётида муҳим воқеа рўй беради— олим талантли студент Мария Склодовскаяга уйланади. Энди улар машаққатли илмий-текшириш иши йўлидан икковлашиб борадилар. Уларни фан ҳали ҳал этмаган масалалар қизиқтира бошлайди.

Нега уран ўзидан нур чиқаради? Нега бу хусусият соф уранга қараганда айрим уран маъданларида кўпроқ бўлади? Бу, уран составида ўзига қараганда анча актив бўлган қандайдир номаълум элементларнинг борлигиданмикан? Ана шу саволларга жавоб топиш учун эр-хотин Кюрилар ярим хароба саройда тонналаб уран маъданларини текширадилар. 1898 йилда олимлар янги элементлар — полоний ва радийни кашф этганликларини дунёга хабар қиладилар.

Радий ҳар қандай тўсиқлардан ўтиб тирик организмларнинг ҳужайраларида ўзгариш пайдо қилади. Ана шу хулосага келиш учун Пьер Кюри ўз қўлини ўн соат давомида радий нурлари таъсирида синаб кўради. Ана шу тажриба натижасида ўз қўлида пайдо бўлган жароҳатни олиб тўрт ой давомида ўрганади. 1903 йилда Пьер Кюри радий ўзидан маълум миқдорда энергия ажратиб чиқаришини топади. Ана шу вақтдаёқ олим: бу атом ичидан бўшатилган энергия, деган гениал фикрни баён этган эди. Бинобарин, Кюри биринчи бўлиб «...Радий жиноятчилар қўлида жуда ҳам хавфли нарсага айланиши мумкин»лигини тушунган эди. У шу фикрни айтиш билан бирга яна шундай деган эди: «Аммо мен янги кашфиёт пировардида инсониятга зарардан кўра кўпроқ фойда келтиради, деб ҳисобловчи кишилар тоифасига кираман».

Эр-хотин Кюриларнинг илмий хизматларини бутун дунё ҳақли равишда тан олади. Радиоактив ҳодисалар соҳасидаги тадқиқотлари учун уларга Нобелев мукофоти берилди. Пьер Кюрига Сорбон университетида физика профессори ўрнини таклиф этадилар. 1905 йилда у Париж фанлар академиясининг аъзоси қилиб сайланади.

Олим жуда кўп илмий кашфиётлар устида ишлашни мақсад қилиб қўйган эди. Аммо у тўсатдан арава тагида қолиб фожиали равишда ҳалок бўлади. Икки кишилашиб ҳал этишни аҳд қилиб қўйган кўпгина илмий проблемаларни Мария Склодовская-Кюрининг бир ўзи охирига етказади. Бу чарчамас олима умрининг охиригача жуда кўп янгиликларни кашф этиб жаҳон фани тараққиётига катта ҳисса қўшади.

„Тошкент ҳақиқати" коллективининг ташаккури

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ходимларининг традицион маёвкасида қатнашиб, маданий хизмат кўрсатганликлари учун редакция коллективи Радио эшиттириш ва телевидение комитети халқ чолғу асбоблари оркестрининг солистлари Ғанижон Тошматов, Карим Мўминов, Коммуна Исмоилова, Ўзбек давлат эстрадасининг солистлари Маъмуржон Узоқов, Муҳаммаджон Мирзаев, Жуманазар Бекжонов, Эргашхон Мирмаҳмудова, Зайнаб Полвонова, Тўхта Рисметова, Зумрад Ҳожиева, Убайдулла Мадраҳимовга, шунингдек Тошкент давлат циркининг полвони Тўланбой Қурбонов ва бошқа ўртоқларга ташаккур изҳор қилади.

Телевизор экранида

15 МАЙДА

19.30 Халқаро обзор.
19.45 Киножурнал.
20.00 Ҳамза номли театрдан «Йўлчи Юлдуз» спектакли олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида сўнгги ахборот.

Олти оёқлик қўзичоқ

Оржоникидзе районининг Чинобод қишлоқ советидаги «Ленинград» колхозида яшовчи Аҳмад буванинг қўйи яқинда олти оёқлик қўзи туғди. Унинг одатдан ташқари икки оёғи қорнидан чиққан. Қўзи онаси кетидан эргашиб ўтлаб юрибди.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Тошкентнинг ТАМОША ЗАЛЛАРИДА

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— 15/V да **Йўлчи юлдуз** (билетлар сотилган), 16/V да (қишки бино) **Юлий Цезарь.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/V да **Зайнаб ва Омон,** 16/V да **Кармен.**

«РОДИНА» — кундуз ва кечқурун **Тошлар тилга кирса эди...,** кундуз соат 3 ва кеч 5 да **Хотиним куйлашни истайди,** кеч 7 да кенг экранли фильм **Булутли тонг.**

«ВАТАН», «УДАРНИК» — **Хотиним куйлашни истайди.**

«ОКТЯБРЬ» — **Бир аёл тақдири.**

«ИСКРА» (қишки) — кундуз ва кечқурун **Хотиним куйлашни истайди,** кеч соат 8-40 минут ва 10-25 минутда **Умр беҳуда ўтди.**

«ФЕСТИВАЛЬ» — кеч соат 8-45 минутда кенг экранли фильм **Биринчи ранг капитан,** кеч 10 яримда кенг экранли фильм **Булутли тонг.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10, кундуз 12 да **Сомбреро,** кундуз 3 дан **Ота уйи.**

«ХИВА» — **Ота уйи.**

«САЛЮТ» — **Олтин симфония.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Хотиним куйлашни истайди,** кеч соат 10 да **ЧП (Фавқулодда ҳодиса)** — 2-серия.

«1 МАЙ» — **Киевлик қиз** (1 ва 2-серия).

«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — кундуз ва кечқурун **Тошлар тилга кирса эди...**

Богдан Хмельницкий кўчаси, 53-уйда турувчи **Эркин Одиловнинг** Сағбон кўча, Ленточний проезд, 6-тупик, 21-уйда турувчи Карима Одиловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 2-участка халқ судида кўрилади.

Уйғур кўчаси, Ҳақиқат проезд, 5-уйда турувчи **Михаил Рахмановнч Ароновнинг** Арпапоя кўча, 70-уйда турувчи Мария Рафаиловна Ароновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 4-участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда востока» кўчаси № 26 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136, Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040,135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040,135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048,132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 01342. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1591.